ilk adım

OCAK '87

Sayı: 6
(KDV Dahil) 300 TL.

Ne Ağızlara Kilit Ne Bileklere Kelepçe

Bütün yasaklar kalkmalı deyip, bir yandan göz boyayan DSP, bir yandan da partiler arasında saygın bir yer kapmaya uğraşıyor.

İşçinin, emekçinin, öğrencinin, memurun belini büken kırk türlü yasağa aldırmayan SHP, birkaç sözde yasakla uğraşıyor.

YASAKLAR KALKSIN!

Demirel ve Ecevit gibi siyasilere konulan siyaset yasağı pratikte işlemedi. Ara seçim öncesinde bu liderler meydanlarda boy gösterip geniş yankılar bulunca, yasakları getirenler bile bunları kaldırma konusunu düşünmeye başladılar. Çünkü bu tür yasaklar burjuvazi için artık anlamlı değildi. Ayrıca, Avrupa'ya karşı itibarı sarsıyordu; dahası, bu yasaklar sürdükçe, aşağıdan, başka yasakların da çatırdatılması istekleri güç kazanabilirdi.

Nitekim Anayasa konusunda DYP'liler bir ara niyetlerinden de öte laflar etmeye başlayınca, kimi sol çevreler işi uzlaşmaydı, sivil toplumdu, mutabakattı demeye kadar vardırdılar. Demirel'le röportajlar arz-ı endam etti. Elbette ki bütün bu gelişmelerin işçiye, yoksul köylüye, ezilenlere, öğrenciye, dar gelirli memura bir yararı olmadı.

Demirel, Ecevit ve bir dizi burjuva siyasetçi geçmişte sahip oldukları siyasi haklara hukuken hâlâ sahip değildir. Ama bunlar fiiliyatta zaten siyasetin içindedirler. Yani hem yasaklılar, hem de değiller. Bu durum aslında çok önemli bir gerçeği sergiliyor. Toplumda yankı bulan, fiili bir kabul gören, meşrulaşan anlayış ve tutumlar demek ki yasaklarla önlenemiyor. Toplumsal güçler dengesinde meydana gelen değişmeler, yasaları kağıt üstünde kalmaya mahkûm edebiliyor. Yasaklı burjuva siyasetçilerin durumundan sosyalistlerin de, işçi sınıfının da ders çıkarması gerekir.

Yasaklar ve Yasaklara Karşı Olmak

Bugün Türkiye'de yasak deyince birtakım siyasilere konulan yasaklar mı akla gelir? İşçiysen, öğrenciysen, memursan, dar gelirliysen, hayır! Ya ne gelir akla? Kimisi açık açık uygulanan, kimisi de gizli gizli uygulanan sürüyle yasak.

Türkiye'de en önemli yasakların başında örgütlenme yasağı gelir.

— Sendika kurmak yasak değildir, ama fiiliyatta yasak sayılacak kadar zordur, engellidir, barajlıdır.

— Dernek kurmak yasak değildir, ama patronların borusunu çalmayan, kurulu düzenden yana işlemeyen bir dernek kurmak, yasak sayılacak kadar zordur, engellidir.

— Toplu sözleşme yapmak yasak değildir; hatta ne söz, yasalarla öyle bir güvenceye alınmıştır ki deveye hendek atlatmaktan daha zor bir iştir.

Yasaklar o kadar çok ki, saymakla bitmez:

— İşçi misin? Sendika yöneticisi olmak için on yıl bilfiil çalışmış olman lazım. Yoksa olamazsın, yasaktır!

— Memur ya da öğrenci misin? Siyasi bir partiye giremezsin, yasak!

— Memur musun? Sendikalı olamazsın, yasak!

— Hür düşünceden yana mısın? Olamazsın, öyle her düşündüğün şeyi söyleyemezsin, yasak!

— Çağdaş bir insan olarak protesto hakkını kullanmak mı istiyorsun? Egemen çevrelerin işine gelmiyorsa, kullanamazsın, yasak!

— Grevci işçi misin? Grev çadırı kuramazsın, yasak!

— Fişlenmiş misin? Pasaport alamazsın, yasak!

— Resmi tarih anlayışına uymayan görüşlerin mi var? Açıklayamazsın, yasak!

Ve daha sürüyle yasak...

Yasakların Amacı Ne?

Yasaklar, muhalif tek bir ses çıkmasın, **kurulu düzen eleştirilmesin, iktidar her istediğini yapsın diye getirilmiştir. Yasakların kimi hedef aldığı ise çok açıktır. Bunlar** işçileri, emekçileri, dar gelirli memurları, öğrencileri, küçük esnafı, yani toplumun aşağı sınıf ve tabakalarını, dinamik kesimlerini hedef almıştır. Patronların önü ise alabildiğine açıktır. Onlar istedikleri derneği de, sendikayı da, partiyi de çatır çatır kurup borularını çalmaktalar. Zaten bütün ülkede tekelci sermayenin, bir dizi holdingin borusu ötüyor.

— Patronlar, işçiler örgütlensin istemiyor.

— Patronlar, işçiler kendilerine verilene razı olsun, hak arasın istemiyor.

— Patronlar sendikaların sarı kalmasını, sarı olmayanların da ortadan kalkmasını, zayıf kalmasını istiyor.

— Patronlar, ücret artışı hayat pahalılığının gerisinde kalsın istiyor. Yani enflasyon kendi hesaplarına işlesin istiyor.

— Patronlar hem alabildiğine sömürmek, hem de istedikleri zaman işçilere yol verebilmek istiyor. Bunun için bir güvence olarak hep kapısında işsizler olsun istiyor.

— Patronlar işçilerin uyanmasını önlemek, onları hep uyutmak istiyor.

— Patronlar kendi borularını öttürmeye devam etmek istiyor.

(Devamı 2. sayfada)

DİSK KAPATILDI

Faaliyeti durdurulduğunda 500 bin üyeli ve TÜRK-İŞ'ten sonra ikinci büyük konfederasyon olan DİSK'in yargılanması ulusal alanda olduğu gibi uluslararası alanda da yoğun ilgi ve tepkilere neden oldu. ICFTU da dahil olmak üzere birçok uluslararası sendika ve işçi kuruluşu DİSK'in yargılanmasına karşı çıktı. Tutuklu bulunan sendikacılara ve ailelerine maddi yardım ve dayanışmada bulundu.

Davanın başlamasıyla birlikte 12 Eylül hükümetleri ve en resmi yetkililer DİSK'i "anarşi ve terörün" başlıca sorumlusu olarak gösterdiler. Bu davranış davanın karar gününe çok az süre kalana dek sürdü. İşveren sendikası başkanlığını da yapmış Başbakan Turgut Özal'ın hükümetinde yer alan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mükerrem Taşçıoğlu 17 Aralık'ta basına görüşmelerinde şu sözleri söylüyordu: "O kafası kopmuş sendikacılar, bu hakları kötüye kullanmasalardı, şimdi yasalar bu durumda olmazdı." "Kim, açıkla" sorusuna, Taşçıoğlu, "DİSK, söylüyorum işte" diye cevap verdi. Neticede karar DİSK'in kapatılması ve 264 sendika yöneticisinin çeşitli hapis cezalarına mahkum edilmesi oldu.

TÜRK-İŞ kongresine denk düşen karar, delegeler tarafından "hükümet istifa" ve "DİSK'e özgürlük" sloganlarıyla karşılandı. DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk, kararı siyasi nitelikli bulduğunu söyleyerek temyize edeceğini bildirmiş bulunuyor. Bu da gösteriyor ki hükümet işçilerin sendikası olan DİSK'in davası bitmiş değildir.

Sosyalist Partinin 14 Aralığı

Birkaç Söz

ilk adım

Süreci Kavramak ve Aşmak

Türkiye 1960'lı yıllardan itibaren sanayileşmede belli aşamalar kaydetti. Böylece klasik yarı-sömürgelerden farklı olarak yarı sanayileşmiş bağımlı bir azgelişmiş ülke haline geldi. Sanayinin ve kentlerin, buna paralel olarak da işçi sınıfının toplumdaki ağırlığı arttı. Küçük ve yoksul köylülüğün günden güne proleterleşmesi ve kente göçü devam etti. Büyük kentlerde ikinci kuşak işçiler belirmeye başladı.

Bugün kentlerde konut, sağlık, eğitim, altyapı gibi toplumsal hizmetler, yani bizzat kapitalist gelişme tarafından yaratılan yeni kitlesel ihtiyaçlar kendisini şiddetli bir biçimde dayatmaktadır. Burjuvazi ise bütün bunlara cevap verememektedir. Öte yandan ağır sömürü sorunları, yani enflasyon, gerçek ücretlerin dönemsel düşüşü, çalışma süresi ve hızının artırılması, işyerlerinde despotizm, bütün bunlar emekçilerin giderek daha çok yüzyüze geldiği sorunlardır.

Türk burjuvazisi geniş mali ve sınai sermaye olanaklarına ulaşmıştır. Sermayenin yoğunlaşma ve merkezileşmesiyle önemli düzeyde bir tekelleşmeye gitmiştir. Artık ülkenin kaderini bir dizi holding çizmektedir. Burjuvazi, tekelleri ve finans gruplarıyla görece bir özerkliğe kavuşmuştur ve yarı-sömürge ülke egemen kesimlerinin konumu gibi "uşak" olarak görülmemelidir. Kendi öz ekonomik, toplumsal ve siyasal çıkarlarının önce bilincindedir. Emperyalist metropollerle gelişen ve bazen de pürüzlü bir ortaklık içinde hareket etmektedir. Bu durum yanılsamalara yol açmamalıdır. Bugün yarı sanayileşmiş azgelişmiş bağımlı ülkelerdeki egemen güçlerin kaderi, emperyalist güçlerin kaderine kopmaz biçimde bağlıdır. Bu, yalnızca mali ve teknolojik nedenlerle değil, her şeyden önce toplumsal, siyasal ve askeri nedenlerle de böyledir. Bu yüzden anti-emperyalizm, yani bağımsızlık talebi bu ülkeler için geçerliliğini korumaktadır. Çünkü emperyalist metropollerle yarı-sanayileşmiş ülkeler arasındaki ilişkiler hâlâ egemen-bağımlı, sömüren-sömürülen, ezen-ezilen ilişkisi olarak varlığını sürdürmektedir. Bu ülkelerde ulusal demokratik taleplerle sosyalist taleplerin bir iç içeliği söz konusudur ve bu bileşimde, sosyalist taleplerin ağırlığı gerçekleşmiş olan sanayileşmeye bağlı olarak artmıştır.

[illegible] son yıllarda bir yükselen politik çalkantılardan [illegible]. Burjuvazinin bunalıma çözüm olarak gelen müdahaleler de bu süreci pekiştirip [illegible]. Bugün kitleler asgari düzeyde örgütlenmelerinden mahrum kalmıştır. Varolan sendikal örgütleri ise, kalın bir çizgiyle, hükümet uygulamalarına destek sunan, patron işbirlikçisi sarı örgütlerdir. Politik düzeyde ise "sosyal demokrat" etiketli burjuva liberal partilerden başka "muhalif" partiler yoktur. Olaylar, geniş yığınların önüne, hem talepleri uğruna mücadele etmeyi hem de bu talepleri gerçekleştirebilmek için her düzeyde örgütlenmeyi getirip dayatmıştır.

Son altı yılda işçi sınıfının ve geniş emekçi kesimlerin çalışma ve yaşam koşulları gittikçe ağırlaşmıştır. Gerçek ücretler gerilemiş, işsizlik dayanılmaz boyutlara ulaşmıştır. İş güvencesi pratikte ortadan kalkmıştır. Yaşam standardını iyileştirmek değil, korumak hayal olmuştur. Kırsal kesimde durum bundan farklı değildir. Küçük üreticiler iflas etmiş ya da iflasın eşiğine gelmiştir. Hammadde, gübre, makine fiyatları ile tarım ürünleri arasındaki fiyat makası gittikçe açılmaktadır. Taban fiyatları sistemi geniş üretici kesimlere kan ağlatacak biçimde uygulanmaktadır. Türk burjuvazisi ne sübvansiyonla ne de serbest rekabeti kamçılayarak tarım sorununu çözememiştir.

Son altı yılda işçi sınıfının ve geniş emekçi kesimlerin payına yalnızca ekonomik saldırılar düşmüş değildir. Buna bir dizi toplumsal saldırı da eşlik etmiştir. Ama bunlar ne mevcut uygulamalara ne de düzene karşı açık bir muhalefet henüz yaratmamıştır. Bunda, koşulsuz emekçi kitlelere yönelik baskıların ve kısıtlamaların büyük payı vardır. En önemlisi de, her düzeyde örgütlenmeye getirilmiş olan yasak ve kısıtlamalardır.

Bütün bunlar, acil ve demokratik talepleri işçi sınıfı ve diğer ezilenler için bugün yaşamsal önemde talepler haline getirmiştir. Ama sınıfın ve mevcut önderliklerin bu hedeflere ilişkin olarak durumu nedir?

İşçi sınıfı hem bilinçte hem de mücadelede gerilere düşmüştür. Politik bir önderlikten yoksundur. Dağınık bir haldedir ve burjuva ideolojisinin yoğun etkisi altındadır. Bir mücadele söz konusuysa, bu, sendikal düzeyle sınırlıdır. Bu alanda kısıtlı bir ekonomik mücadelenin yanısıra, sarı önderliklere karşı henüz net bir hattan uzak bir mücadele, cılız da olsa söz konusudur. Sendikal muhalefetin başını "sosyal demokrat" etiketli sendikacılar çekmekte, bu da bir yönetim mücadelesinden öteye geçmemektedir.

Sosyalistlerin sınıf bağları zayıftır ve müdahale durumunda değildir. Ama sendikal düzeyde, geçmişe kıyaslanamayacak olsa da sosyalizm alternatifi muhalif unsurlar içinde kendini hissettirmektedir. İleri işçiler sosyalizm alternatifiyle direkt temaslarını sürdürmektedirler.

Sınıfın bu durumuna karşılık, acil demokratik talepleri yükseltme ve bu talepler uğruna mücadele konusunda sosyalistler içinde de henüz bir anlayıştan söz etmek mümkün değil. Reformist eğilimler işçilerin sendikalarına sahip çıkmasını, işçilerin söz ve karar sahibi olmasını, sınıf ve kitle sendikacılığını ve sendikalarda demokrasiyi, propaganda düzeyde getirmektedirler ama bu dediklerine nasıl ulaşacaklarına dair bir programları olmadığı gibi sendikal sorunlarda bile, bağımsız, kitlesel mücadele yoluna yönelmemektedirler. Zaten böyle bir programdan da yoksundurlar. Ana hedefleri, alışılmış yöntemlerle sendikaların yönetimine gelmektir. Genel anlayışlarının ürünü olarak "sosyal demokrat" sendikacıları okşamak, pohpohlamak, hatta desteklemek peşindedirler. Onlar ancak yukarılarda sürüyle manevraya adaydırlar.

Sınıf hareketi mücadelenin seyri içinde gerilere düşmüş olabilir ve geçmişe oranla daha geri talepleri başa almış olabilir. Ancak bunlar yeni durumda sınıfın bilincini yükseltip mücadele azmi verecek birincil talepler olduğu için de özünde ileri taleplerdir. Düşen ücretlere, tanınmış grev hakkına, özgür sendikalaşmanın boğulmasına karşı kılını kıpırdatmayan bir sınıfın, politik dengeleri değiştirmesi beklenemez. Ancak bu olgu, sınıfın "geri talepler"e takılıp kalması, demokratik mevzilerin kazanılması mücadelesini düzen içi alternatiflerle sınırlı tutması anlamına gelmez. Ne kadar gerilere düşülmüş olursa olsun, bağımsız sınıf hattının çizilmesi vazgeçilmezdir. Aslolan, işçi sınıfının burjuvaziden ideolojik, politik ve örgütsel bağımsızlığıdır ve kendi talepleri uğruna kitlesel mücadeleye atılmasıdır.

* * *

Bugün işçilerin yığın örgütü olarak sendikalar işçiler tarafından sorgulanmalıdır. Hangi sendikada örgütlü olursa olsun, işçilerin kendi talepleri uğruna mücadele etmesinin yolu açılmalıdır. Sarı, patron işbirlikçisi sendikacılar teşhir edilmelidir. Sendikalarda yasaları bahane edip hiçbir işçi hakkı için mücadeleye yanaşmayan [illegible] liderler ve anlayış teşhir edilmelidir. Hangi sendikada örgütlü olursa olsun, işçilerin mücadelesinin birliği vurgulanmalıdır.

Daha iyi yaşam koşulları için, sendikal örgütlenme ve çalışma sistemindeki kısıtlamaların kaldırılması için, sendikalarda "birlik ve mücadele eğilimleri" yaratılmalıdır. Bu eğilimler sınıf uzlaşmacılığı yerine mücadeleyi, hakları yukarıdan beklemek yerine "hak verilmez alınır" anlayışını öne çıkarmalı, kitlesel mücadele yolunun benimsenmesi için uğraş vermelidir.

Patronlar da sarı sendikacılar da işçileri patronlara boyun eğdirmek için çaba sarfediyorlar. İşçiler, kendilerini sömürenler ve ezenler karşısında uzlaşıp boyun eğmeyi değil, ancak mücadeleyi seçmeleri halinde daha iyi yaşam ve çalışma koşullarına ulaşabilecek, ancak o zaman çocuklarına daha güzel bir gelecek bırakabileceklerdir.

Toplu Bir Yaklaşım İçin Temeller

Kapitalizm hem uluslararası planda hem de ulusal planda kendisini çeşitli siyasal, ekonomik ve toplumsal biçimlerde ortaya koyan uzamalı bir bunalım içindedir. Artan kitlesel işsizlik, birçok azgelişmiş ülkenin iflasın eşiğine gelmiş olması, kitlesel yoksullaşma ve açlık [illegible] emperyalist savaş ve nükleer savaş tehdidi bu yöndeki belirtilerden belli başlılarıdır.

Egemen sınıfların kapitalizmin bunalımına buldukları çözüm hiç de yeni olmayan bir çözümdür. Bir yandan alabildiğine silahlanma ve bir yandan işçi sınıfına ve emekçi yığınlara kemer sıkma ve topyekün bir saldırı.

Bugün işçi hareketinin ve toplumsal muhalefetin yer yer kısmi yükselişler göstermesine karşın, genel olarak grev hakkına saldırı, sendikaların fiilen ve anti-demokratik yasalarla zayıflatılması, polis devletine yönelik uygulamalarla, kapitalistler, toplumsal güçler dengesini kendi lehlerine çevirebilmektedirler. Burjuvazi, işçi sınıfını ideolojik, politik ve ekonomik olarak kendisine bağımlı tutmak için elindeki her olanağı sonuna kadar kullanmaktadır.

Kapitalizmin bunalımının tüm emekçiler ve de tüm insanlık için getirdiği tehlikelerin kökü ve sürekli biçimde bertaraf edilmesi için mevcut toplum düzenine karşı temel bir alternatif oluşturulabilmelidir. Bugün kapitalist-burjuva partiler bir yana, "sosyal demokrat" partiler de böyle bir alternatif oluşturmamakta, önerdikleri çözümler işçi sınıfının değil, kapitalist sınıfın çıkarlarına hizmet etmektedir.

Bu alternatif ancak sosyalist bir alternatif olabilir. Ekonomik temelinde demokratik merkezi planlama ve üreticilerin bizzat kendilerinin yönetmelerine dayalı bir iktisat, politik temelinde de üreticilerin öz-örgütleri aracılığıyla kendi kaderlerini kendi ellerine almaları yatar.

Bu alternatif, yani sosyalist alternatif, kapitalist sınıf toplumuna taban tabana zıt bir hedeftir. Bu alternatif, emekçi sınıflar için tam bir demokrasi, tam bir özgürlük demektir. Böyle bir alternatif, bugün burjuva demokrasilerinin en demokratından da çok daha demokratik olmalı, politik örgütlenmeye ambargo koymamalıdır. Sosyalist demokrasi, bugüne değin insanlığın yaşadığı demokrasilerden daha üstün olamadığı sürece ne kapitalist ülkelerdeki ne de sözde "sosyalist" ülkelerdeki kitleler için çekici olamayacağı gibi arzuların olmaktan uzaklaşmaya mahkûmdur.

Kapitalizmin yıkılıp üretim araçlarının toplumsallaştırılmasıyla dev bir tarihsel adım atılmış olan SSCB, Çin ve benzeri ülkelerde daha sonraki uygulamalarla bu ülkelerdeki "sosyalizm" modelleri, sosyalizmi dünya çapında milyonlarca işçinin gözünden düşürmüştür. Bu ülkelerde atılmış olan adımlar da değerlendirilerek bunlar emperyalist ülkelerle aynı düzlemde görülmemeli, ancak bunların, uluslararası işçi hareketinin mücadelesine ve gelişmesine engel oluşturan devlet politikalarına ve işçi sınıfının uluslararası birliğine [illegible] tum ve eylemlerine karşı çıkılmalıdır. Sosyalist bir alternatif bu modelleri [illegible]. Kapitalizmden sosyalizme geçiş sürecinde yaşanmış ve yaşanmakta olan bu pratik deneylere radikal bir eleştiri yöneltmeden sosyalizm alternatifini kitleler nezdinde gerçek yerine oturtmak mümkün değildir. Sosyalist demokrasi, yani üreticilerin demokratik olarak örgütlenmiş konseyler türü öz-örgütlenmelerine dayanan, özel bir baskı türüne tabi olan kesimlerin özerk örgütlenmelerini kapsayan, sendikaların devletten bağımsızlığını ve grev hakkını güvenceye alan bir yapı bu alternatifin temel taşlarındandır.

İşçilerin ve kapitalistlerin çıkarları dünya çapında uzlaşmazdır. Kapitalizm yalnızca bir dünya pazarı yaratmakla kalmamış, aynı zamanda bir dünya politikası da yaratmıştır. İşçi sınıfının uluslararası birliği bu nesnel durumun gerekli bir sonucudur. Bu birlik en alt düzeyde dayanışmadan en üst düzeyde, burjuvaziden bağımsız bir sınıf tavrıyla ortak hedefe ortak mücadele yoluyla varmayı hedefleyen bir birliktir.

* * *

Bu temeller ışığında,

- o İşçi sınıfının burjuvaziden ideolojik, politik ve örgütsel bağımsızlığı,
- o İşçi sınıfının tarihsel hedefini gerçekleştirmede toplumsal eşitsizliğin her türlüsüne maruz kesimlerin çıkarlarını savunmak temelinde kendi arkasında toplaması,
- o İşçi sınıfının gündelik mücadele içinde eğitimi ve gündelik mücadele ile sosyalizm hedefi arasında bağların kurulması,
- o İşçi sınıfının mücadele birliğinin vazgeçilmezliği,
- o Tartışmada özgürlük – eylemde birlik ilkesinin öne çıkarılması,
- o İşçi sınıfının mücadelesinde reformist uzlaşmacı yöntemler yerine, sınıfın kitlesel mücadele tarzının benimsenmesi,
- o İşçi sınıfının ve geniş yığınların yaşam koşullarının iyileştirilmesi,
- o Her türlü demokratik özgürlük üzerindeki kısıtlamaların kaldırılması,

ve bütün bunların sosyalizm alternatifine bağlanması hedeflenmeli ve savunulmalıdır.

Parti Yolunda Bir Dönemeç

Mehmet Ali Aybar'ın çağrılısı olarak 14 Aralık 1986 Pazar günü İstanbul İnci Sineması'nda yapılan "Sosyalist Parti Kuruluşu için ikinci toplantı"da arkadaşımız tarafından yapılamayan konuşmayı aynen yayınlıyoruz.

Bu vesileyle bir gerçeğin belirtilmesi gereklilik kazanmıştır. Toplantı, demokrasi şampiyonluğu yapanların gerçek anlayışlarını ve despotluğunu sergilemek bakımından son derece yararlı olmuştur. Geçmişte çokça rastladığımız ve kimseyi bataktan başka bir yere götürmeyen, işçi sınıfını da bir nebze olsun ilerletmeyen hastalıklar yeniden arz-ı endam etti. Saçak çevresinin önceden hazırlanmış ve başkalarının konuşma süresini pratikte hiçe indiren manevrasına tanık olundu önce. Toplantı gündemini ilgilendirmeyen bir temcit pilavı değişik ağızlardan söylendi durdu. Toplantıyı tipik bir sendika bürokratı ve zabıta kafasıyla yöneten divan başkanı ve yardımcıları "seçkinler"e ayrı, "sıradan" ve muhalif ses çıkaranlara ise ayrı haklar tanıdı. Saçak çevresinin bol miktarda konuşmacıyı yığarak bilinçli biçimde konuşma süresinin neredeyse tamamını kendisine mal etmesi yetmiyormuş gibi, divanın klasik, adi kongre taktiklerine başvurması ve 5 dakikalık konuşma süresini bile tam olarak kullandırtmaması, sözkonusu konuşmanın yapılmasını engellemiştir.

Metinde de görüleceği gibi, Saçak çevresine ilişkin tutumun haklılığı bir kez daha bu toplantıyla kanıtlanmıştır. Anlayışı ve yöntemleriyle onlarla uyum içinde olanların elele yürümelerine söylenecek söz olamaz. Ama işçi sınıfını bu tutumların ve anlayışların uzağında tutmak, her sosyalistin görevidir.

Sosyalist Parti kurulması çalışmalarında bugün yeni bir aşamaya gelinmiş bulunuyor. Etap toplantısı, İrtibat Komitesi Konak Toplantısı, birtakım paneller ve çeşitli demeç, dergi yazılarından sonra bugün artık kimin ne dediği üç aşağı beş yukarı bilinir hale geldi.

Bu süreçte, yasal bir parti meselesini Türkiyeli sosyalistlerin önemli bir kesiminin anlamamış olduğu ortaya çıktı. Ya da bunu düşünecek durumda olmadıkları... Kimisi isteksiz, kimisinin ise kafası karmakarışık, ne yapacağını bilmiyor.

Parti kurulsun diyenler, onlardan çok daha iyi durumda mı? Bunu söyemek de zor. Parti kurulma çalışmalarına başlanalı Haziran Etap toplantısından bu yana 6 ay oldu. Ondan önceki hazırlık çalışmaları, görüşmeleri, zemin yoklamaları da cabası. Bu 6 ayda ne kadar yol alındı? Pratikte hiç! Daha geniş bir toplantı düzenlendi ama kapsayıcılığı azaldı.

Birçokları, yazılarında, konuşmalarında Parti kurulsun diye yola çıkıp, öncülük etmeye çalışan Aybar ve arkadaşlarını kutladı. Kutlamak yetmez tabii. Sosyalist olan bununla yetinmez. Kendisi de adım atar. İşte sıra adım atmaya gelince mesele karışıyor.

Neden karışıyor? İlk adımdan beri söylendi, hâlâ da söyleniyor. Yola çıkarken hesaplar iyi yapılmalı, adımlar sağlam atılmalı. Sıfırdan başlanmıyor. Bunu hepimiz biliyoruz. Kilometreleri sıfırlayalım demek doğru olmaz. Ceketleri çıkaralım demek de doğru olmaz. Somut hedefler uğruna mücadele için biraraya gelmeye çalışacağız. Bunun için birbirimize sırt vereceğiz. İşçilerin, yani sınıfın partisine ulaşacağız. Demek ki birincisi, hedeflerde anlaşık olmalıyız. İkincisi, yöntemlerde anlaşık olmalıyız.

Parti konusunda yeterli olmasa da epeyce tartışıldı, yazıldı, çizildi. Herkes hedeflerini söyledi. Ama kiminin sesi gür çıktı, kendini çok duyurdu, kimininki cılız çıktı, fazla duyuramadı. Aslında bu tartışma da bitmiş olmadı. Parti ya da partiler kurulsa da bitmeyecek. Ama parti kurulsun diye yola çıkanların bugün artık şöyle ya da böyle karar vermesi gerekiyor.

Sosyalist parti kurulsun diye yola çıkanlar önce adı pek duyulmuş aydınlara bel bağladılar. Ama onlardan bir hayır gelmedi. Bu zaten baştan da belliydi.

Aybar ve arkadaşlarından başka, parti konusunda sesini duyuran Saçak çevresi oldu.

Başka çevrelerden de ses çıktı. Bu arada gerek Aybar'ın çevresinden, gerekse başka çevrelerden "Doğu sorunu" diye ifade edilen bir mesele de gündeme geldi. Bunu gündeme getirenlerin çoğu ne demek istiyordu? Diyorlardı ki: *"Aybar ve arkadaşları! Sizinle birlikte yola çıkabiliriz, ama Saçak çevresiyle yola çıkmayız!"* Bu tavrın üzerinde düşünmek lazım.

Adı sosyalist de olsa, bu parti işçilerin partisi olmalıdır. Başlangıçta az sayıda işçiyi kapsasa da çok sayıda işçi barındırmayı, yani bir kitle partisi olmayı hedeflemelidir. Ve de bunu başaracak yetenekte olmalıdır.

Bu parti, sömürülen geniş emekçilerin partisi olmalıdır. Yani içinde burjuvalar olmayacak, patronlar olmayacak. Onların ağzına bakmayacak.

Bu parti, devletten bağımsız olmalıdır.

Bu parti, emperyalizmden politik ve askeri bağımsızlığı savunmalıdır. Yani, NATO'ya, üslere cephe almalıdır.

Bu parti, her ülkede ezilenlerin çıkarlarını savunmalıdır. Ezilen ulusların çıkarlarını savunmalıdır.

Bu parti, emekçilerin acil ve demokratik taleplerini yükseltip mücadele vermelidir. Yani özgürlükler ve daha iyi yaşam için kavga etmelidir.

Bu parti, işçilerin eylem birliğini savunmalıdır. Tartışmada özgürlük - eylemde birlik ilkesini uygulamalıdır. Kendi içinde eğilim ve hizipleri yasaklamamalıdır.

Bu parti, bütün ülkelerdeki işçilerin birliğini savunmalıdır. SSCB, Çin ve benzeri sözümona sosyalist ülkelerin, sosyalizmle bağdaşmayan politikalarını eleştirip karşı çıkarken bu ülkelerdeki toplumsal dönüşümü ve toplumsal kazanımları da savunmasını bilmelidir.

Bu parti, sosyalist demokrasiyi ve sosyalizmi hedeflemelidir.

Bütün bunların yanında, bu parti, piyasadaki diğer partiler gibi olmamalıdır. Yani mücadeleyi kürsülere, yetkili ve etkili çevrelerle görüşmelere ve icazetlere indirgememelidir. Asıl olarak kitlesel mücadele yolunu seçmelidir.

o Bu parti, burjuvaziye, resmi güçlere akıl hocalığına soyunmamalıdır.

o Bu parti, burjuvaziyle ya da onun bir kliğiyle politik uzlaşmalara gitmemelidir.

o Bu parti, dünyaya, devletler politikası ve milli çerçeveler içinde değil, sınıf gözlüğüyle, işçi sınıfının gözlüğüyle bakmalıdır.

Sosyalistlerin bir bölümü, Aybar ve arkadaşlarına da seslenen bir mesaj vermeye çalıştı. Özetle dedi ki: *Eğer bir parti kurulacaksa, bunun hakikaten bir işçi partisi olması için dikkatli olmak gerekir. Partinin programını ve mücadele yöntemini milliyetçilikten, burjuvaziyle uzlaşmadan uzak tutmak için dikkat etmek gerekir. "Milli uzlaşma" diye tutturanlarla yola çıkılmasın.*

Bunu söyleyenler ne demek istiyordu? Diyorlardı ki, böyle yola çıkılırsa bu partinin programı sağ, milliyetçi bir program olur ve yöntemleri de sağlıksız olur. Ayrıca "milli uzlaşma" politikası bir emekçi partisinin kurulma gereğini de zayıflatıyor. Çünkü sözde sosyal demokrat partiler, yani SHP-DSP bunu fazlasıyla yerine getirmeye adaydırlar.

Sonuçta ne oldu? Aybar ve arkadaşları birlikte yola çıkalım dediler, ama en ateşli yol arkadaşı olarak da "milli uzlaşma"cıları buldular. Bu yol arkadaşlığını da bugüne kadar sürdürdüler. Bu bir hata mıdır? Buna böyle yaklaşmamak gerekir. Bu bir anlayış ve seçiş meselesidir.

Bize göre, parti meselesine gerekli ciddiyetle eğilmeyen sol çevreler de vardı. Halen de var. Kimileri bu olayı da vesile edip Aybar ve arkadaşlarına serzenişte bulunup kaçak güreştiler. Onlar bu sorumluluğu ya da sorumsuzluğun sorumluluğunu taşıyacaklar. Ama asıl önemlisi bu işin başından beri Aybar ve arkadaşlarının gösterdikleri sağ tutumdur. Tabii, onların "Türkiye'ye özgü sosyalizm" gibi sloganlarında billurlaşan bir millici sosyalizm anlayışları var. Bu anlayış, "milli uzlaşmacı" anlayışla çakışabiliyor. O zaman da daha yola çıkarken milliyetçi yanı ağır basan bir bileşim, sağ bir bileşim gündeme geliyor. Türkiye sosyalistleri ve işçi sınıfı, böyle bir bileşimin önderliğini kabul edemez. Aybar ve arkadaşları da bu bileşim içinde ancak daha sağa kayabilirler, sola değil.

Şunu diyenler olabilir: "Milli uzlaşma"cı anlayış ve savunucuları partide olmayacak mı? Bunu ilelebet önlemek mümkün mü? Ambargo ve tasfiye mi yapılacak? Hayır! Partinin disiplinini sağlamak herkesin görevidir ve bu disiplin zora dayanamaz. Eğer bir emekçi kitle partisi oluşacaksa, işçilerin bağrında ses bulan akımlar burada boy gösterecektir. Ama biz hangi noktadayız? Bugün ortada öyle bir oluşum yok. O halde ileride şöyle şöyle olur deyip, bugünden arca beraber kanca beraber mantığıyla yola çıkılabilir mi? Birlik bu mu demektir? Birliği sağlayan, hedeflerde birliktir, anlayışlarda birliktir, yöntemlerde birliktir. Bunlarda ciddi aksaklıklar varsa "illa da birlik" diye kimse tutturmamalıdır.

Altı yıldan sonra birlik ihtiyacı sanki içgüdüye dönüştü. "Birlik" lafları bol bol edilmeye başlandı. Sınıfın hem Türkiye'de hem de dünyada birliğinin yerine, "harika" teoriler geliştirip şu dünyayı-bu dünyaya kırdırma peşinde koşanlar, sınıf pusulasını şaşıranlar bugün kalkıp "en geniş birlik"lerden söz ediyorlar. Habire muhasebe muhasebe diye tutturup kendileri muhasebe yapmıyorlar. Yani bizim yapacağımız muhasebe yoktur. Çünkü biz doğruyuz diyorlar. Bu doğrucular sonra da kalkıp ... diyorlar. Bu sahte teoriler, ancak göz boyamaya yarar.

"Milli uzlaşma"cılarla yola çıkanlar, geçmişten bir nebze olsun ders çıkaramamış demektir. İşçi sınıfının geçmişi unutmaya değil, geçmişten ders çıkarmaya ihtiyacı var. Bu yolu tutanlar, bu çıkmaz yolu terketmelidirler. Bu yola girenler milliyetçiliklerini kamufle etmiş olacaklar, işçi hareketi içinde geçmişte ... olduklarını ... sempatiklerini ... da yitireceklerdir.

Başından beri, bir emekçi kitle partisi hedeflenmeli dedik. Sınıfın çeşitli düzeydeki önderlerinin kapsanmalı dedik. Eski-yeni sendika liderleri bu işe çekilmeli dedik.

Nitekim, işe böyle yaklaşılmadığı için, yeterince geniş bir işçi kesimini toplayacak bir çekim merkezi oluşmadığı gibi, İrtibat Komitesi de bileşimi ve anlayışıyla böyle bir kompozisyonun oluşmasını sağlayamamıştır.

Bugün yola ilk çıkanlar "biz bayrak açtık, gelen gelir, gelmeyen gelmez!" tavrı içinde olamazlar. Kendi yol arkadaşlarını belirlemede titiz davranmadıkları sürece bir yapılanmanın bileşeni de olamazlar.

Son olarak söylüyoruz: Reformist olmayan bir parti, bir emekçi kitle partisi oluşturmaya çalışmak yerine, yasal bir parti kurma girişimlerine burun kıvıranlar, SHP gibi partiler içinde çalışanlar ya da bu girişimler karşısında pasif kalanlar, sınıfın mücadelesine katkıda bulunmamaktadır. Ama Etap toplantısı-İrtibat Komitesi kanalıyla gelişen çabalar da doğru bir hedefe yönelmemektedir.

Sosyalizmin kitleselleşmesi için, sınıfın her düzeydeki mücadelesinin örgütlü bir biçimde yürütülebilmesi için bugün hedeflenebilecek parti, emekçi kitle partisi olabilir. Bugüne kadar sürdürülen çabalar bunun için yeterli olmamıştır. Böyle bir partiye bugünden yarına da ulaşılamaz. Ama hedef bu olmalı, bir işçi partisi hedeflenmeli ve bu hedef için işçi önderleri, sendika önderleri ... maya çekilmelidir. Bu girişimin başını çekenler, kendileri sonradan bu girişimde yer alsın ya da almasınlar, bunun için gerekli angajmanı, saygınlığı, güveni taşıyan, bu güveni veren insanlar olmalıdır.

Hedeflenen parti patronların olmadığı ve patronların borusunu çalmayan bir partidir. İşçileri kapsayan ve sosyalizmi hedefleyen bir partidir.

Bu parti,

- Genel af için,
- Dernek, sendika, siyasi parti ve her türlü örgütlenme üzerindeki kısıtlamaların kaldırılması için,
- Düşünce, basın ve propaganda, gösteri ve yürüyüş özgürlüğü için,
- 18 yaşa oy hakkı için,
- Öğrencilerin siyasi partilere girebilmeleri için,
- Memurların sendikalaşması için,
- Kadınların cins olarak ezilmemesi ve cinsel meta olarak kullanılmaması için,
- Eşit işe eşit ücret için,
- Parasız sağlık ve eğitim hizmeti için,
- Herkese çağdaş bir konut için,
- Silahlanmanın durdurulması için,
- Ağalığın, tefeci-tüccar boyunduruğunun kırılması için,
- Küçük üreticilere ucuz girdi ve kredi sağlanması ve kooperatifleşmenin teşviki için,
- Küçük üreticilerin banka borçlarının silinmesi için,
- Taban fiyatlarının mevcut uygulamasına ve kırı kente göre giderek yoksullaştıran tarım politikalarına son vermek için,
- Dış ticaretin, banka ve sigortaların devletleştirilmesi için,
- Toplu sözleşmelerde işçiler-patronlar dışında herhangi bir tarafın ve hakemin bulunmaması için,
- Toplu sözleşme arası dönemlerde ücretlerin enflasyona göre otomatik olarak ayarlanması için,
- İşgücünün kısaltılıp işsizlere yeni iş alanları açılması için, mücadele etmelidir.

Özetle, BAĞIMSIZLIK, DEMOKRASİ ve SOSYALİZM için mücadele veren bir emekçi kitle partisi yaratabilmek, sosyalistlere büyük görev yüklüyor. Biz, bu görevin en önemli bölümünün bu girişim içinde yer almayan sosyalistlere düştüğüne inanıyoruz. Böyle bir partide kanatlar olacaktır. Böyle bir partinin sağı, ortası, solu olacaktır. Sosyalistlere düşen görev güçlü bir sol kanat yaratmak ve bu kanadın partiye damgasını vurmasını sağlamaktır.

İslami Hareketin Siyasi Kimliği

Mustafa KARAYALÇIN

Osmanlı'dan bu yana, Türkiye'de, dünyevileşme süreci diğer müslüman ülkelerden kökünden farklı bir gelişme göstermiş, Cumhuriyet ideolojisi en radikal tutumlarından birini bu alanda takınmıştır. "Muhalif" bir ideoloji olarak uzun süre kendini açığa vurma imkanı bulamayan islam, devletin kurucusu olan partinin karşısındaki eğilimleri desteklemiş ve bu kesimde kendini kamufle ederek fiilen genel muhalefet hareketinin bir parçası olmuştur.

Onyıllar boyu siyasi saflaşma sınıf düzeyinde kendini dayatmadığı için, ideolojik düzeyde "dünyevi-uhrevi" ayrımı, "laik-dindar", "mürteci-ilerici", "kemalist-anti kemalist" etiketler altında gerçekliği örten formlar olarak, toplumun açıklanmasında ve anlaşılmasında temel husus olarak kabul edilmiştir.

Geçtiğimiz iki onyılda sınıf çıkarlarının belirginleşerek, siyasi düzeyde saflaşmada yalnızca tarihi olarak değil güncel olarak da kendini dayatmasıyla dinin konumunda bir geçiş süreci sözkonusu olmuş, bir dizi çalkalanmadan sonra 12 Eylül döneminde başlangıçtakinden hayli farklı işlev seçenekleri ile "muhalif" niteliğinin sorgulanması aciliyet kazanmıştır.

Türkiye'nin siyasi tarihinde, söylemi Kemalist olan bir yönetim ilk kez dini muhalefetin bir parçası olmaktan çıkarıp, ona devlet ideolojisinin yedeği ya da tamamlayıcı bir unsuru işlevi yüklemeye girişmiştir. İşin paradoksal gibi gözüken yanı, "ılımlı" islamcı parti MSP yönetiminin yargılandığı bir dönemde bu dönüşümün yürürlüğe sokulmasıdır.

Hükümetteki etkinliklerinin ötesinde islamcı kadrolar, devlet kademesinde de 1980 öncesi başka türden muhalif kadroların yerine geçirtilerek, ömrü hayatlarında beklemedikleri bir nimete kavuşmuşlardır. Öte yandan, gelecek kuşakların oluşması açısından daha anlamlı bir gelişme, dini eğitim alanında ve özellikle kuran kursları ve imam hatip okullarının artışındaki, önceki dönemlerle kıyas kabul etmeyen yükseliştir. Resmen bilindiği kadarı ile yılda yaklaşık yüzbin kız ve erkek çocuk kuran kurslarını bitirmektedir (resmi rakamlara göre bu yıl 130 bin mevcudu var bu kursların). İmam Hatip Okulları ise son dört yılda % 65'lik birartışla şu an 220 bin öğrenciyi kapsamaktadır. Aynı dönemde bu okullardaki kız öğrenci sayısının binden onbine yükseldiği, kızların bu mesleği icra etmelerinin mümkün olmadığı, ayrıca onca mezunu kaldıracak cemaatın da —şimdilik?— mevcut olmadığı düşünülürse, "İmam Hatip"liğe bu aşırı ilginin herhangi bir mesleki talebe denk düşmediği ortadadır.

Bu tür okulların yaygınlaşması, öğrencilerin katlı artışı "Türkiye'nin ekonomik ihtiyaçları", yeni teknolojik bulgulara zemin hazırlanması, evrensel standartlara uygun bir eğitim seferberliğinin ilan edilmesi gibi gerekçelerle açıklanamaz herhalde.

Daha önce varolan ve 12 Eylül'le hızlanan ve aynı bir işlev de yükümlenen bu gelişme; gençlikten başlayarak toplumsal kaynaşmayı sağlayacak tarihi "dindar-laik" sahte ikiliğini giderecek, muhafazakâr bir ideolojinin egemenliğinin ve süregitmesinin militanlığını yapacak kadroların ve giderek tabanın oluşturulması yolunda sistemli bir çabanın ürünüdür.

İslamın kendi içindeki ayrımları gözardı etmeden ideolojik ve politik dünyasının irdelenmesi, toplumsal muhalefetin önündeki temel meselelerden biridir. Radikali ile ılımlısı ile islamın muhalifliğinin esas olarak kapitalist sistemin kendisine mi, yoksa kapitalist toplum içinde emekçi kitlelerin demokratik kazanımlarına mı (örneğin siyasetin icrası açısından) ve giderek sosyalist demokrasinin bizzat kendisine mi olduğu akıldan çıkarılmamalıdır.

1960'lı yıllarda sağcılık, gericilik ve dindarlık sol basında hemen hemen özdeş terimler olarak kullanılıyordu. Dinci akımların ardında Aramco ve dolayısıyla ABD vardı. Hele Kanlı Pazar kanlanmadan önce, mümінlerin kıbleye denk gelen Amerikan 6. Filosuna dönük namaz kılışları sanki bu ittifağın en belirgin kanıtıydı.

Henüz soy faşistlerin etkin bir biçimde boy göstermediği bu evrede, Komünizmle Mücadele Dernekleri ile içiçe çalışan ve bağımsız örgütlenmesini de ihmal etmeyen militan islam ilk kez böylece anti-Amerikan gösteriler esnasında 1969'da, politik militan bir güç olarak solun önüne dikiliyordu. Siyasal parti düzeyinde AP içinde kendini ifade eden bu eğilime solun yaklaşımının Kemalizm'den pek farklı olmadığı unutulmamalıdır. Yani bu alanda gerekli ideolojik mücadelede sol bağımsız bir tavır geliştirmemiş, varolan kamplaşmada taraf olmuştur.

İslamın siyasal alanda kendini bağımsız bir oluşumla ortaya koyması, 12 Mart öncesi Milli Nizam Partisi ile sözkonusu olmuştur. MSP'nin ilk ocağı MNP'nin kuruluşu, Erbakan'ın Demirel'ce Odalar Birliği'nden polis zoruyla sökülmesinden sonradır. Yani islamın ilk açık siyasal kimlik bildirimi, Anadolu ticaret burjuvazisinin bir temsil meselesi, hükümetle sürtüşmesi, burjuvazinin bir iç çelişkisinin su yüzüne çıkması olarak gözükmüştür. Ekonomik sürtüşmenin böylesine dinsel bir motifle kendisini başka bir alanda, siyasal alanda ifade etmesi ise ideolojik biçimlenmeler gözardı edildiğinde doyurucu olmamaktadır. Erbakan'ın başkanlığı döneminde Odalar Birliği bir islami işadamları derneği olmadığına göre, sürtüşmeyi kabaca islamla masonlar arasında görmek de abestir. Temelde sorun politik ve ideolojik düzeyde bir birikimin kendini açığa vurmasıdır.

Türkiye'nin siyasi tarihinde, söylemi Kemalist olan bir yönetim ilk kez dini muhalefetin bir parçası olmaktan çıkarıp, ona devlet ideolojisinin yedeği ya da tamamlayıcı bir unsuru işlevi yüklemeye girişmiştir.

İslam sanıldığı gibi DP döneminde uyanış çağına girmemiştir. CHP'nin son günlerinde, diyelim "halklaşmanın" halkçılığa yeğ tutulması ile "laiklik" kemerleri gevşetilmeye başlanmış, DP önderleri de bu kemer gevşetme politikasını sürdürmüşler ama esas olarak "laik" olmaya devam etmişlerdir. İslam 27 Mayıs sonrasında Türkiye'de kapitalizmin katlandığı, sanayileşmenin, kentleşmenin en yoğun olduğu dönemde siyasi bir çerçeve kazanmıştır. Böylece modernleşme süreci derinleştikçe ortadan kaybolacağı sanılan "hayalet" belki de daha gürbüz bir biçimde varlığını beyan etti. Artık kapitalizm gelişir de millet modernleşip laik falan olur gibi ham hayallerin geçerliliği kalmadı. Kapitalizm geliştikçe islam da gelişti hem de ona "muhalif" bir söylemle. Ne de olsa kapitalizmin kökü dışarıdaydı!

12 Mart döneminde MNP'nin kapatılmasından sonra Erbakan'ın önderliğinde islamın siyasal hayatta yeniden yerini alması, 1973 Ekim seçimlerinin yapılmasının kesinleşmesine rastgelir. Bu noktada, Demirel'in gücünü zayıflatmak, iktidarını engellemek için, kimi iyi sıhhatte olsunların MSP'nin kurulmasına yolaçtıkları söylenir. Demirel o günlerde Anayasa Mahkemesinin MSP'yi kapatması gerektiğini belirtmiştir. Böylece ilk kez Anayasa Mahkemesinden medet ummaktaydı.

MSP'nin 1973 Ekim seçimlerindeki beklenmedik yükselişi, o günlerde solda ilginç tartışmalara yol açtı. Geleneksel ikili siyasal yapılanmayı çatırdatmasa da, bu yapılanmayı yetersiz ve kendini anahtar ilan eden MSP, hangi sınıf ve tabakaların partisiydi? İslamın toplumdaki konumu ve işlevi neydi? Solun islama karşı geleneksel tutumu doğru muydu? Soy Kemalistlerin dudağını uçurtan "tarihi yanılgı"nın giderilmesi sloganı altında CHP-MSP koalisyonu sözkonusu olduğunda —zinde güçler MSP'nin hükümette olmasını hiç istemediler ama Demirel'e karşı MSP'ye yol verenler onlardan başkası mıydı? Sabahtan akşama değişen analizler yapılıyordu. MSP, CHP'ye yaklaştıkça solculaşıyor, uzaklaştıkça sağcılaşıyordu. 12 Eylül sonrası Refah Partisi'nin demokratlığı üzerine yapılan tartışmaların benzeri bir durum sözkonusuydu. Sonra Milliyetçi Cephelerle birlikte MSP de sağdaki yerini almış oldu. 1977 seçimleri MSP'nin toplumsal tabanı hakkında daha kesin çizgiler sundu. MSP'nin tabanı MHP ile benzer bir doku gösterdiği gibi, tarikat ve geleneksel ilişkiler aracılığı ile yer yer "etnik" bir karakter de taşıyordu. Hatta 1973'e göre kimi kayıplarını şarktan telafi etmişti.

1980'e doğru faşist hareketten ayrı ve kimi zaman —özellikle üstüne varıldığında —faşistlere karşı mücadele eden islami gençlik, ilk başta 12 Eylül'ün hışmına uğrayacakmış gibi gösterilirken— öyle ya, 12 Eylül'ün en esaslı (!) gerekçelerinden biri de Konya Yürüyüşü değil miydi? Denebilir ki dönemin en muteber kesimini oluşturdular.

İrdelenmesi gereken birkaç temel sorun, aradan geçen çeyrek yüzyıldan sonra artık açıklık kazanmaya başlamıştır. Bunlardan ilki islami hareketin bağımsız siyasal kimliği ile tarih sahnesinde yerini aldığı ve öyle kolay kolay da bırakmaya niyetli olmadığı gerçeğinin temellerinden anlaşılmasıdır. Kaba tahlillerde belirtilen dinin eğitimle, sanai gelişme ile çözüleceği iddiası teorik olarak yanlış olduğu gibi, çeyrek yüzyıldaki pratikle de bu kaba materyalist iddia çürüğe çıkartılmıştır. Bir diğer nokta, militan islamla aynı bağlamda mütalaa edilemeyecek olsa da, son tahlilde militan islama da meşruluk kazandıran ve bununla da sınırlı kalmayarak ona bir alan açabilecek olan, 12 Eylül rejiminin soy kemalistlerden farklı olarak dini eskisi gibi toplumu gerletici değil, toplumu kaynaştırıcı bir öğe olarak değerlendirmeye çalışmasıdır. Beklenen "halk" nezdinde yönetimin meşruiyetini sağlamak, depolitizasyonu dengelemek, artık reddedilemeyecek olan dini militan kesimlerin tekellerine almalarını engellemek için devlet denetimine almaktır. Böylece milliyetçilik ve din resmi ideoloji kapsamında ilk kez barıştırılmaya, harmanlanmaya çalışılırken, ehlileştirilmesi düşünülen islamın radikal kesimi ile herhangi bir uyum tasarlanmamaktadır.

Bu ideolojik kaydırma, gerçekte militan islamın tabanını oymaktan ziyade, daha geniş bir alanda, daha meşru bir alanda militan islam çalışmasına imkan verecektir. Çünkü radikal islamın varoluş koşulları ve yönelişi içinde bulunulan "batılı" toplumla birlikte mütalaa edilemez, uyumlaştırılması mümkün olmayan iki dünyanın güçleri yeri ve zamanı geldiğinde kozlarını oynamak zorundadırlar. Yine de soy Kemalist zahiri ittifaktan istifa ettiğini eylemli bir biçimde kanıtlayan güçlerle ılımlı İslam arasında eski sürtüşmeler de artık tekrarlanmayacaktır.

Dinin temellerini kaba materyalizmden çok daha derin, karmaşık ve kapsamlı toplumsal değerler silsilesinden ideolojiler dünyasına kültürden geleneğe ve nihayetinde sınıf mücadelesinin özgül biçimlenişlerine varan bir çerçevede görmeye çalıştığımız takdirde, zabıta gücü ile dinin işlevsizleştirilmesi Kemalist hamlesinin kendine göre, kısmi başarılar kazanmakla birlikte, tekkelerin ve zaviyelerin kapanmasından bu yana geçen altmış yılda barutunu tükettiğini söyleyebiliriz. Gerçekte Cumhuriyetin ve onu yaratan Milli Mücadele'nin hamurunda varolan islamcılık kendisini hukuki-cezai ve polisiye yollarla sindiren laisizmden intikamını almıştır bile. "Laisizm" alaturka haliyle toplumun çoğunluğuna mal olmadığı gibi toplumda yeni ve gerçek çatışmaların su yüzüne çıkmasıyla kendi kendine ihanet etmeye başlamıştır —ne de olsa burjuva toplumunun bekası için laisizm vazgeçilmez bir unsur değildir. Ne kadar bastırılırsa bastırılsın, islam kurumlaşma imkanları yasaklanırsa yasaklansın daima devlet dışı bir örgütlenme ayakta tutulmuştur. Nihayetinde Cumhuriyetin ideolojisini avamlaştırma yeteneksizliğinde özetlenebilecek olan bu durum gerçek dünyanın cendereye vurulmasına varmıştır. Demokratik haklara konan yasaklamalar sonunda toplumun inanç sahibi kimi kesimlerinde başka yasakçı bir dünyanın hayallerinin beslenmesine dayanak teşkil etmiştir.

Sendikal mücadeleden siyasal mücadeleye kadar kitlelerin somut ihtiyaçları çerçevesinde mücadele etmeleri sürecinde sosyalistler ne alaturka laisizmin ne de radikal islamın müttefikliğine ihtiyaç duyarlar. İnançları ne olursa olsun kitlelerin bugünden yarına uzanan köprü üzerinde birliktelikleri doğrudan demokrasinin en temel güvencesidir.

Dünyanın birçok ülkesinde, siyasal alanda kendisini kabul ettiren din faktörü, militan ya da ılımlı hali ile çeşitli toplumsal kesimlerin —illе de beşinci kol aramaya gerek yok— bir ihtiyacına cevap veriyorsa burjuva toplumunun içinde demokratik mevziler edinmeden başlayarak yeni bir toplumun inşasına doğru giderken bu alanda da bir mücadele kaçınılmaz olmaktadır. Bu mücadele üç-beş sloganla bugünden yarına çözülecek bir karakterde değildir. Onyıllar sonra dahi yeniden mayalanabilen siyasal dine karşı mücadele ile inanç dünyası arasındaki ayrım çizgileri açık olmak zorundadır. Bu açıdan din faktörü toplumsal mücadeleyi zedelemeyecek, gereksiz suni ideolojik kamplaşmalara meydan vermeyecek, ancak gerçek dünyanın gerçeklerini karartmaya yönelik her türlü yanılsamaya da prim vermeyecek bir biçimde ele alınmalıdır.

Örgütlü din, militan dini akımla yeni bir dünya kurmak mümkün olmadığı gibi, içinde bulunduğumuz toplumda da birlikte anlacak adım yoktur. İslam radikalizmi ile demokrasiyi birarada düşünmek mümkün değildir. Yeni kazanımlar elde etmek için vazgeçilmez bir ön şart olan emekçilerin birliğini sağlarken insanların inanç dünyalarına tasallut etmek ise sosyalist demokrasi ilkeleri ile bağdaşmaz. Sendikal mücadeleden siyasal mücadeleye kadar kitlelerin somut ihtiyaçları çerçevesinde mücadele etmeleri sürecinde sosyalistler ne alaturka laisizmin ne de radikal islamın müttefikliğine ihtiyaç duyarlar. İnançları ne olursa olsun kitlelerin bugünden yarına uzanan köprü üzerinde birliktelikleri doğrudan demokrasinin en temel güvencesidir.

NETAŞ GREVİ SÜRÜYOR

1980 sonrasının ilk büyük grevi 2560 işçinin çalıştığı Netaş'ta patlak verdi. Netaş işçilerinin tümü hatta işyerinde yetkili sendika olan Otomobil-İş üyesi olmayan işçiler de grev kararına uymuş durumdalar.

Grevci işçiler birçok zorluklara göğüs germek durumunda. 12 Eylül sonrasında getirilen yasalarla işçilerin grev yerinde bir çadır kurmasını dahi yasaklıyor. Isınmak için fabrikanın önündeki bekçi kulübesine girmeleri bile yasak. Ama tüm zorluklara karşı "bu koşullarda grev yapılamaz, grev yapmak enayiliktir" diyenlere de bir yönüyle iyi bir ders olarak nitelediklеri grevlerini sürdürmeye kararlılar. İşçilerin moralleri yüksek ve geri bir tek adım dahi atmamaya kararlı olduklarını ifade ediyorlar.

Greve yol açan anlaşmazlıkları anlatan sendika şube mali sekreteri İbrahim Ören şöyle dedi: "Anlaşmazlığa yol açan nedenlerin başında parasal anlaşmazlıklar geliyor. Biz birinci yıl enflasyonun altına düşmeyecek bir ücret istedik. İkinci yıl için ise % 50 dolayında bir ücret artışı talep ettmiştik. İşverenin teklifi ise birinci yıl % 31, ikinci yıl % 23'lük bir artış oldu. Bu teklif hiçbir koşulda kabul edilebilecek bir teklif değildir. Buna ek olarak greve neden olan önemli maddelerden bir tanesi de "disiplin kurulu" üzerindeki anlaşmazlıktır. 12 Eylül öncesi "disiplin kurulu" iki işveren temsilcisinden iki de işçiden oluşuyordu. Ancak 12 Eylül'den sonra Yüksek Hakem Kurulu başkanlığı devamlı olarak işverene verdi. Bu durumun ortadan kaldırılması gerekiyor. Bir de yıpranma primi konusunda işçilerle işveren arasında anlaşmazlık var. 12 Eylül'den önce altı ikramiyemiz varken 12 Eylül'den sonra Yüksek Hakem Kurulu ikramiye sayısını dörde indirdi. Her yılbaşında şef, kısım şefi ve müdürler 1 ile 5 milyon arasında ikramiye alırlarken, bizim işçiler için istediğimiz iki maaş tutarı ikramiye kabul edilmedi. Bunun sonucunda toplu sözleşme masasında anlaşmazlıkların çözülmeyeceğini gören işçiler, temsilcilerinin yaptığı toplantı sonucunda grev kararı aldılar."

Grev, toplumun çeşitli kesimleriyle canlı bir dayanışma içinde sürüyor. Netaş grevine, işkollarına bağlı sendikalardan, Türk-İş'e bağlı bazı sendikalardan, çevre halkı ve üniversiteli öğrencilerden dayanışma ziyaretleri ve çeşitli yardımlar yapılıyor.

Bu arada sendikal mücadele ve Otomobil-İş sendikasının Türk-İş'e üye olup olmaması konusu da grevci işçiler tarafından tartışılmakta. Konu üzerine işyeri temsilcisi Cihangir Başkaya görüşlerini şöyle belirtti: "Biz Otomobil-İş olarak ayrı bir konfederasyon oluşturulmasına karşıyız. Türk-İş içinde mücadele ederek, Türk-İş'in gerçek anlamıyla sınıf sendikacılığının yürütüldüğü bir zemin haline getirilmesini savunuyoruz. Biz işkolunda birlikten yanayız. Bu görüşümüze karşı çıkanlar da var. Örneğin SHP yeni bir konfederasyondan yana. Çünkü SHP bu olaya bir oy deposu olarak bakıyor. Biz ise diğer demokrat sendikalarla birlikte Türk-İş içinde mücadele ederek, sarı sendikacılığı bu çatı altından atmak istiyoruz."

Netaş işçileri mücadelede, grevde kararlılığın önemi üzerine bir kez daha durduktan sonra Derby grevcilerine başarı dileklerini ilettiler.

DERBY'DE GREV

Toplam 1300 kişinin çalıştığı Derby fabrikasında 100 kişilik idari ve teknik personelin dışındaki, Bağımsız Laspetkim-İş sendikasına üye 1200 işçinin 18 Aralık'ta başlattığı grev sürüyor.

1.10.1986 tarihinde başlayan toplu iş sözleşmesi görüşmelerinin tıkanması üzerine grev kararı alan ve fabrikanın önünde sendika başkanının "greve çıkalım mı arkadaşlar" sorusu üzerine hep birlikte "greve" diye cevap veren işçiler, 18 Aralık'tan bu yana ilk günkü heyecan ile grevi sürdürüyorlar.

Netaş grevinden sonra ülkenin en yoğun işçi katılımlı grevi olan Derby grevinin gelişmesini işçi temsilcilerinden Ahmet İlgün şöyle anlattı: "İşverenler bu yasalarla kesinlikle grev yapılamayacağına inandıkları için bütün görüşmeleri çıkmaza soktular. Teklifimizi % 70'ten % 45'e kadar indirmemize rağmen işveren, birinci sene için ücret artışında kabul edilemeyecek kadar düşük olan % 25'te ısrar etti. Daha sonra ise % 41'e kadar çıktı. Fakat bizim % 45'ten taviz vermemiz mümkün değil. Ayrıca ücret oranına ek olarak Cumartesi günü mesaisinin kaldırılması ve özellikle gece düzenli servis hizmeti taleplerimiz var. Bu taleplerimizin de karşılanmasını istiyoruz ve bunun için greve çıktık."

1200 işçiden yaklaşık 500'ü ayda 28.000 TL aldığı Derby'de işçiler "özellikle yeni işçi arkadaşlarımızın ücret sorununu bir an önce çözmek istiyoruz. Zorluklarla mücadele ediyoruz. Ama başarı göstereceğimize de inancımız sonsuz. Grev bizim en önemli silahımızdır. Bu hakkımızı tüm kısıtlamalara rağmen sonuna kadar kullanacağız" diyorlar.

İşçi temsilcileri Veysel Karamuk ve Sadullah Çeyer da bugünkü grev koşulları üzerine şunları örnek verdiler: "Şimdiki grev hakkımız işte böyle. Derby tarihinde daha önce de grevler yaşandı. O zaman da birçok zorluklar vardı. Ama bugünkü kısıtlamalar hiçbir dönemde görülmedi. Barınacak bir çadırımız bile yok. Grev yapılamasın diye ne gerekiyorsa yapılmış. Herşeye rağmen grev bir inanç işidir. Biz bu grevi başaracağız."

Laspetkim-İş Sendikası İstanbul Mali Sekreteri Fikret Kayacan da bugünkü sendikal haklar konusunda şunları söyledi: "Türkiye'de yalnızca sendikal hakların değil, hemen hemen tüm örgütlenmelerin egemen çevrelerin istemlerine göre sınırlandırıldığı bir dönemi yaşıyoruz. Özellikle işçiler ve sendikalar siyasi yaşamdan koparılmak isteniyor. Her istediklerini yaptıracak bir ortama kavuşan sermaye çevreleri gelişen işçi muhalefetinin başlarına çorap örmesini önlemek için kanunlara işçi haklarını alabildiğine güdükleştirmesini amaçladı ve bunda başarılı da oldu. Sendikal haklar tırpanlandı. İşverenler artık bu yasalarla korkulu rüyaları olan grevlerin yapılamayacağına inanıyorlardı. Bir konfederasyon başkanı da "bu yasalarla grev yapmak enayiliktir" gibi sözlerle işverenlere işçilerin grev yapamayacağına dair söz veriyordu, yüreklerine su serpiyordu. Ama işverenlerin de, işçinin mücadelesine inanmayanların da unuttukları birşey vardır: işçilerin mücadele gücü. İşçiler geçmişten aldıkları derslerle deneylerle bu koşulları kırdılar."

Derby'deki '71 grevini bizzat yaşayan sendikanın İstanbul şube sekreteri Ahmet Oktay, bugün yasaların getirdiği tüm olumsuzluklara rağmen tabanın söz ve karar sahibi olduğu gerçeğinden kalkarak yapılacak sendikacılığın işçi sınıfına verebileceği çok şeyin olduğunu söyledi. Derby grevinden tüm sendika yönetimlerine seslenerek koltuk kavgasını bırakıp işçi davasını bir an önce nasıl ileriye götürürüz düşüncesinin hakim hale getirilmesi için çaba gösterilmesi çağrısında bulundu.

Tüm baskı ve engellemelere rağmen haklarını almakta kararlı olduklarını belirten Derby grevcileri, tüm grevci arkadaşlarına dayanışma selamı gönderdiler.

KAVEL İşçi Direnişi

1963 yılı Ocak ayı sonlarında başlayan ve yaklaşık 40 gün süren Kavel işçi direnişi, işçi sınıfına katığı mücadele birikimi ve deneyi ile adını tarihe kazıyordu. Kavel direnişi, ekonomik taleplerin dışındaki taleplerı de sonuna kadar savunan işçilerin kararlı ve inançlı mücadelelerinin simgesidir. 178 Kavel işçisinin direnişi ile elde edilen zengin mücadele pratiği bugün de dersler çıkarılması gereken önemli özellikler taşıyor.

3.9.1962'de toplu iş sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu TBMM'de ilk komisyona havale ediliyordu. Kavel direnişi henüz yasaların mecliste tartışıldığı ve biçimlendirildiği süreçte yani oldukça "kritik" bir dönemde başlıyordu.

26 Ocak — Kavel işvereninin yıllardır ödemekte olduğu yılbaşı ikramiyesini ödememiş olması ve 4 işçinin işten çıkarılmasını protesto eden işçiler fabrikada oturma grevi yaptılar. İşçilerin bu tavrını fabrika yönetimi "elektrikler kesildi de ondan oturuyorlar" şeklinde açıklarken, işçi temsilcisi başta fabrika müdürünün değişmesini, işten atılan arkadaşlarının işe alınmasını ve gaspedilen haklarının iadesini istiyor ve "bu taleplerimiz yerine getirilinceye kadar grevimiz sürecektir" diyordu.

6 Şubat — İşçiler fabrikayı kontrolleri altına alarak 40 memuru fabrikaya sokmuyorlar, işveren ile sendika temsilcilerinin görüşmelerinden bir sonuç alınamıyordu.

8 Şubat — Fabrikayı kontrol altında tutan işçilerin mücadelesi kısa bir sürede diğer sendikalar tarafından coşkuyla destekleniyor. liman, dokuma ve deri işçileri yemek, para ve destek mesajları ile Kavel işçileri ile dayanışma içinde olduklarını açıklıyorlardı.

Bu arada Türk-İş Genel Başkanı Seyfi Demirsoy işçileri "anlaşma" için ikna etmeye çalışıyor ve atılan 4 işçinin yeniden işe alınması talepleri "önce ikisi alınır. Onlar 15 gün denendikten sonra da diğer ikisi..." şeklindeki önerileri ile kırmaya çalışıyordu. S. Demirsoy, Kavel direnişinin işçi sınıfında uyandırdığı coşkulu dayanışmayı suçlayarak "bu sendikalar taraftar toplamak amacındalar" diyordu.

Aynı gün 8 Kavel işçisinin polisçe ifadelerinin alındığı açıklanıyordu.

12 Şubat — İşçi ve işveren temsilcileri arasındaki görüşmelerin sonuçsuz kalması üzerine işveren, fabrikayı tatil ediyor ve işçileri işten çıkarıyordu. Fabrikaya ancak büro personeli alınacaktı. Ancak işçiler bu kararı dinlemeyerek fabrikanın yeniden açılmasını da taleplerine ekleyerek direnişlerini sürdürdüler.

13 Şubat — Türk-İş Kavel fabrikasının açılmasını hükümetten istiyor.

14 Şubat — Sabahleyin fabrika önünde toplanan işçileri dağıtmak isteyen polis ile işçiler arasında çatışma çıkıyor ve 1 polis ve 9 işçi yaralanıyordu. Basın, polislerin işçileri dağıtmak için üzerlerine jeep sürdüğünü ve gözaltına alınan işçilere "Komünistler" diye hitap ettiğini duyuruyordu.

19 Şubat — 2 Kavel işçisi gözaltına alınıyordu. Basın teknisyenleri Kavel direnişi ile dayanışma içinde olduklarını açıklarken Türk-İş görüşmelerin temsilciler yoluyla sürdürülmesini benimsiyordu.

21 Şubat — Tutuklu işçilerin sayısı 4'e çıkıyordu. Bu arada Sarıyer Savcılığı, işverenin işten çıkarma kararının lokavt olmadığına karar veriyordu.

22 Şubat — 7 işçi greve teşvik, 16 işçi de polise mukavemetten yargılanıyorlardı. Türk-İş bu işçileri avukat göndermeyerek yalnız bırakıyor.

24 Şubat — Kavel işçilerine toplanan yardım 40 bin TL'ye ulaşıyordu.

26 Şubat — Türk-İş'in Kavel direnişindeki tutumunu "pasif" ve "işveren mantığı" olarak niteleyen Güney bölgesindeki 20 sendika işçilerin iktisadi ve sosyal çıkarlarını korumadığı için Türk-İş'den ayrıldıklarını kamuoyuna açıklıyorlardı.

2 Mart — Başbakan yardımcısı T. Feyzioğlu, ve Çalışma Bakanı B. Ecevit, Kavel direnişi ile bizzat ilgileneceklerini açıklıyorlar ve bir komisyon oluşturuyorlardı.

3 Mart — Kavel işçilerinin eşleri ile polis arasında çatışma çıkıyor ve bir işçinin eşi aldığı darbelerden çocuğunu düşürüyordu.

4 Mart — İşveren içilerinin kararlı direnişi karşısında boyun eğiyor ve işçilerin koşullarını kabul ettiğini açıklıyordu.

5 Mart — Direnişlerini "haklarını kabul ettirerek" taçlandıran Kavel emekçileri davul zurna ile işe yeniden başlıyorlardı.

Yaklaşık 40 gün süren Kavel direnişi sonunda imzalanan bir protokolle; işveren, a) İkramiyeleri ödemeyi, b) İşten çıkarılan 13 işçiyi yeniden işe almayı, c) Diğer işçi isteklerini makul bir süre içinde inceleyip, işçileri haberdar etmeyi üstenir, 12 Mart 1963'de savcılıkça 28 grevci hakkında dava açılıp haklarında 3 ila 5 yıl hapis istenmesine karşın 8 Nisan 1963'de yürürlüğe giren Toplu iş sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununa eklenen bir ek madde ile Kavel işçileri adli takibattan kurtulmuştur. Bu da, direnişin etkisi açısından anlamlıdır.

Kavel direnişi boyunca işçi sınıfının —tüm sendika ağalarını hiçe sayarak— gösterdikleri coşkulu dayanışma bu direnişin en önemli özelliklerinden biridir. Maden-İş, Lastik-İş ve diğer işçi sınıfı temsilcilerinin oluşturduğu **Dayanışma Cephesi** Kavel direnişçilerine kısa bir sürede yaklaşık 100 bin TL yardım sağlamış ve işçiler kazandıkları bu moral destekle işçi sınıfının bayraklaşmış direnişini sürdürmüşlerdir. Direniş salt ülke çapında değil, uluslararasında da yankı bulmuş ve ILO Kavel direnişini desteklediğini açıklamıştır.

Direnişin 23. yılında yiğit Kavel direnişçilerini saygıyla bir kez daha selamlıyoruz.

TÜRK-İŞ

Sarı Yönetim ve Devlet Sendikacılığı

Güven ANIL

Bir genel kurul süreci TÜRK-İŞ Sorununu işçi hareketi için aşılması gerekli bir engel olarak bir kez daha güncelleştirdi. Yaşanan ortamın özellikleri geçmiştekinden farklı tartışmaları ve önerileri gündeme getirdi. Faaliyeti durdurulmuş olan DİSK üyesi işçilerin önemli bir bölümünün TÜRK-İŞ içinde yer almaları, bunun getireceği etkiler kendini su yüzüne çıkardı. Yılların uzlaşmacı, kendini bir devlet organı gibi gören, 12 Eylül hükümetine bakan veren TÜRK-İŞ yönetimi değiştirilebilir miydi? Sosyal demokrat muhalefeti uzun dönemdir içinde barındıran TÜRK-İŞ bu muhalefetin yönetime geçmesi ile işçi haklarının gerçek savunucusu haline dönüşebilir miydi? Bu durum sendikal çevrelerde, işçiler içinde ve de sosyalistler için tartışma sorunu haline dönüştü.

Aslında 12 Eylül hükümetleriyle birlikte bütün emekçi kesimlerin hakları geniş alanda gaspedilirken işçi sınıfının da sendikal gücü budanmış, usluluğunu sürdüren ve teminat veren TÜRK-İŞ hariç bütün sendikaları kapatılmış, bununla beraber sendikal faaliyet de dondurulmuştu. Bilinen YHK sözleşmeleriyle hükümetler işverenlerin istemlerine yeterince karşılık vermişlerdir. Bu işleyişte TÜRK-İŞ tam bir payanda görevi görerek devlet ve milletin bekası ve huzuru için işçi haklarının bir bir gaspedilmesine fedakârane (!) bir biçimde seyirci kalmış, buna karşılık liderler, sendika yöneticiliği makamına sahip olabilmiştir. İşte halen de süregiden böyle bir durumdan kurtuluş yolunu ararken işçi sınıfı için TÜRK-İŞ'in bir mücadele aracı olup olamayacağının değerlendirilmesi doğaldır. Bunun en önce ileri işçiler için bir sorun haline dönüşmesi de bir o kadar doğaldır. Emekçi kesimlerin kaybettikleri mevzileri ele geçirmesi ve ileri adımların atılabilmesi için olabilecek gedikleri açma çabası doğru bir yöneliş olabilir. Ancak sorun TÜRK-İŞ olduğunda bir mevzi edinilmesi çabasının yönetim değişikliği talebiyle sınırlandırılamayacağı, aksine böyle bir sınırlandırmanın aldatıcılığıyla geniş sendikal kitleye bir çağrı olma imkanına kavuşamayacağı bilinmelidir.

Unutulmamalıdır ki bugün muhalif olarak yönetime talip olan sendika önderleri ne açık bir program üretebilmişler ne de geçmiş eylemleri ile halihazır yönetim anlayışını aşacak bir sınav verebilmişlerdir. Şöyle bir ihtimal gözardı edilmemelidir: Bugün geniş işçi yığınlarının içinde bulundukları durumdan kurtulma istemleri, kimi sendika önderlerini kendilerinin tahmin etmedikleri noktalara götürmeyi gündeme getirebilir. Böyle bir durumu ihtimal dışı tutmadan sendikaları işçi hareketinin kazanımlarını sağlayacak araçlar haline dönüştürmek yolunda yönelişleri belirlemek gereklidir. Genel olarak Türkiye'de uzlaşmacı sendikacılığın yerleşmesinde hükümetlerin bilinçli müdahaleleriyle birlikte hangi nedenler rol oynamaktadır? Bu nedenlerin tesbit edilmesiyle birlikte gerekli mücadele yöntemlerinin oluşturulabileceği açıktır.

Tek parti döneminin 'sınıfsız kaynaşmış bir toplum' tanımıyla belirlenen resmi ideolojisiyle işçi örgütlenmeleri engellenmiştir. Cumhuriyet öncesi dönemde sendikal mücadele ve grevlerle mücadele deneyimi yaşamış işçi sınıfının 1946'ya kadar süren uzun bir dönem boyunca örgütlenme ve mücadelesinin bastırılması bugüne de etkilerini yansıtmıştır. Kitlesel öz örgütlenme geleneğinde oluşan uzun süreli kopukluğun toplumun geleceğine de etkilerini yansıtması doğaldır. Parti devlet özdeşleşmesiyle süren Halk Partisi yönetiminin oynadığı bu rol dikkate alınmalıdır. 1946'da çok partili rejime girişle birlikte sendikal örgütlenmelerin gündeme gelmesi, sosyalistlerin önderlik ettikleri sendikalara baskı yapılması ve kapatılması yeni dönemdeki yönelişi belirler. Buna mukabil 1952'de TÜRK-İŞ'in kurulması ve doğrudan DP iktidarının aracı haline dönüşmesi, sendikal geleneğin belirgin karakteridir. Bunun ötesinde 2. Savaştan sonra ABD'nin uluslararası etkinliğinin artması ve Türkiye ile dolaysız ilişkiler içine girmesi, sendikal alana da ABD'nin doğrudan müdahalelerini beraberinde getirmiştir.

Güçsüz yerel burjuvazi giderek büyüyen işçi sınıfı ikileminin, tipik anlamda burjuva demokratik geleneklere sahip olmayan bir ülkede getireceği gerilimin nötralize edilmesinin uzlaşmacı, hatta sarı sendikacılıkla baştan malul hale getirilmesi, oluşan işbirliğine denk düşer. İşte TÜRK-İŞ geleneğini belirleyen bu uzlaşmacılıktır. Her dönem değişen hükümetlere göre yeni politikalar ve gerekirse yönetim değişiklikleriyle hükümet korumasına dayanma eğilimidir. Bağımlı kapitalizmin varlığı ve hükümetlerin de çakışan eğilimleri, hakim sendikal geleneği, işçi sınıfını denetime alma aracı olarak kullanılan bir alet durumuna indirgemiştir. Sendika bürokrasisi, veya diğer deyimle adlandırılacaksa, sendika ağalığı, gerçek anlamda TÜRK-İŞ'in bugüne gelen yönetimlerine uygun düşer. Ne yapıp edip özellikle de kritik dönemlerde hükümetlerin koltukları altına sığınmak, rolüne sadık olduğunu ispatlamak, değişmez karakter haline gelmiştir. Bunun karşılığında yönetimce beklenen, varlıklarının sürmesi ve tekellerin yükselen kârlarından kendilerine düşecek kırıntıları istemektir. Emek-Sermaye çelişkisinde sendikaların devletin organları haline dönüşmesine yol açan bu temeller, toplumsal bunalım dönemlerinde oynanan rolü çok daha fazla açığa çıkarmaktadır.

12 Eylül hükümetine bakan vererek ICFTU üyeliğinin dahi askıya alınmasına neden olan tutumu, DİSK yöneticileri yargılanırken hakim koroya katılarak suçlayıcı beyanlarda bulunması, bu tutumlarını daha da açığa çıkarmıştır. Yaşanan bütün bu dönem TÜRK-İŞ yönetiminin seçimlerden sonra kurulacak hükümetle bu kayıpları telafi edebileceği düşüncesini boşa çıkarmıştır. Sonuç tam aksi olmuş, emekçilerin hakları, çıkarılan yasalarla geriye düşülen noktada dondurulmuştur.

Geçmiş deneyimler gelişen işçi hareketinin ortaya çıkardığı sendikal hareketin, uzlaşmacı geleneği aşma eğilimleri gösterdiği anda şiddetli baskıya karşı karşıya kaldığını da göstermiştir. İşte bu noktada ulusal ve uluslararası durumun kimi farklı olguları gündeme getirdiği gözden kaçırılmamalıdır. Uluslararası kapitalist bunalım sonucunda burjuva hükümetler genel olarak kemer sıkma politikalarıyla emekçi haklarına karşı geniş bir saldırıya geçmiştir. Bütün bağımlı ülkelerde olduğu gibi bu eğilim Türkiye'de de etkisini göstermiştir. Türk burjuvazisinin emperyalizmin bütün politikalarına teslimiyet yöntemini tercih ederek emekçi sınıflara karşı baskı yöntemleri uygulaması ve örgütlülüğünü tahrip etmeye yönelmesi bu genel eğilimin bir parçasıdır. Bu yöneliş TÜRK-İŞ'i varolan durumun korunması değil, daha da gerilerde bir uzlaşmanın piyonu haline dönüştürmüştür. Genel bunalımın etkilerini aynı ölçülerde hisseden kimi bağımlı ülke hükümetleri ise sendikalara ve işçi örgütlülüğüne toptan saldırı yerine emperyalizmin kemer sıkma politikalarına karşı sendikal gücü yanlarına alarak karşı tavırlar geliştirmişlerdir. Arjantin bu durumun tipik örneğidir. İşçi hareketi de bu noktada zorlayıcı faktör olmuştur.

Sendikaları burjuvazinin politik aracı halinde kalmaktan kurtaracak, emeğin haklarına karşı saldırıların savunma aracı haline getirecek doğru yöneliş ve çabalar hiçbir zaman bir yana itilemez. Bolivya'da olduğu gibi merkezi sendikal örgüt COB'un darbeyi genel grevle bertaraf etmesi bunun bir örneğidir. Ekonomik mücadelenin asli organları sendikaların bu görevlerini yerine getirebilmelerinin siyasi durumla yakından ilişkili olduğu, emekle sermaye arasındaki çelişkilerin bütün alanlarda koşut dengeler oluşturduğu yaşanan bir gerçektir. Bu anlamda TÜRK-İŞ'in kuruluşundan beri izlediği partiler üstü politikanın işçi sınıfı için nasıl bir engel oluşturduğu her aşamada ortaya çıkmıştır. Bununla beraber 'sendikalar ekonomik mücadele araçlarıdır' tanımlamasını kabalaştıran sol anlayışın da, sendikaları sadece ücret arttırmayla sınırlı eylem içinde tutabildiği gerçektir. İşçileri toplumun diğer ezilen kesimlerinden ayırmayacak sendikal mücadele anlayışıyla ele alınma gerekliliği kendini dayatmıştır. Sadece sendikalı işçilerin ekonomik haklarını geliştirmeyle ve bunu başarmayla yetinen sendikal anlayışın da, işçi haklarına yönelik saldırılarda toplumun ezilen kesimlerin desteğini alması mümkün değildir. Yakın dönemlerde görülmüştür ki bazı sektörlerde işçilerin yüksek ücretleri bütün sendikalı işçilerin ücretlerinin geriletilmesine propaganda kaynağı olmuştur. Baskının, sömürünün olduğu her yerde sesini çıkaracak bir sendikal hareket bugün gerçek görevini yapabilmiş olacaktır. Bunun aksi bir yöneliş sendikaları toplumun geniş kesimlerinden tecrit edecektir. Bunun uzantısı olarak sendikalara siyaset yasağını getiren yasaların değiştirilmesi hedeflenmek zorundadır.

Bugün TÜRK-İŞ'te yönetim değişikliği sorunundan çok, nasıl bir sendika anlayışı, nasıl bir eylem tarzı konusuna cevap getirecek doğru bir programa ihtiyaç vardır. Mücadele hedefini yasaların değişmesi eksenine oturtmak da yeterli değildir. Elbette bu yasalar değişmelidir ama sorun bununla sınırlı değildir. İşte sarı uzlaşmacı TÜRK-İŞ yönetimine alternatif olarak çıkan 'sosyal demokrat' muhalefette böyle bir programdan yoksun olduğunu göstermiştir.

Bugün işçilerin sendikal alanda hedefleyecekleri önemli noktalardan biri sendikal demokrasidir. Bu işçilerin sendikalarına sahip çıkmasını sağlayacak, sendika yöneticisi —üyesi ayrımını yok edecek profesyonel sendikacılığı bir meslek olmaktan çıkaracak bir işleyişi yerleştirecektir. Sendika yöneticiliği, üye işçilerin haklarını elden geldiğince almaya çalışan memur tipinden uzaklaşmalıdır. Sendika bürokrasisinin yıllarca sendika yönetimini elinde tutmasına yarayan delege oyunlarıyla sürdürülen bu işleyiş yok edilerek sendikal demokrasinin yerleştirilmesi şarttır. Sendikaları bürokratik bir aygıta dönüştürerek üye işçilerin denetimini engelleyen bürokratik yönetimler, sendikaları bir mücadele aracı değil, uzlaşma kurumları haline getirmektedir. Ancak bütün işçilerin söz ve karar sahibi olabileceği, farklı anlayışlarıyla yönetimde olma imkanlarının olabileceği ve bunun tüzüklerle engellenmeyeceği bir sendikal işleyiş işçileri sendikalarıyla bütünleştirebilecek, sendikalı işçilerin birliğini sağlayabilecektir. Bu sağlanmadığı takdirde, sınıfın kendisinden zaten uzakta gördüğü sendikal örgütlerine yapılacak saldırılara karşı çıkacak, sendikasına sahip çıkacak bir eğilime yönelmesi düşünülemez.

Diğer hedef sendikaların devlet organı değil, devletten bağımsız olmaları gerektiğidir. Hükümetleri "ikna" ederek ve onların koruması altında yapılacak sendikacılık, sınıfın örgütlü gücüne dayanmak yerine uzlaşmalarla hak kopartmanın aldatıcılığına, hükümetlerin emek-sermaye arasındaki ilişkide tarafsızlığına inanmak ve geniş işçi yığınlarını bu yönde yanıltmaktır. Kazanımların sınıfın bağımsız mücadelesi sonucu gerçekleşebileceğine inanmadan adım atmak mümkün değildir.

TÜRK-İŞ örneğinin gösterdiği gibi uzlaşmacı sendikacılık, sendikal mücadelenin iflasını doğurmaktadır. Sendikalar toplumsal gelişimde etkisiz bir araç haline dönüşmektedir. Bugün sendikalar için iki yol vardır, ya uzlaşmacı sendikacılıkla hükümetlerin piyonu haline gelmek ya da sınıfın örgütlü gücünü bağımsız yönelişle ileri kazanımlar için seferber etmek.

Bugün görev, sendikal hareket içinde uzlaşmacı TÜRK-İŞ yönetiminin etkinliğini yok etmektir, ancak bu yeni uzlaşmacılıklara gebe anlayışlara karşı tavır almadan gerçekleşemez. Muhaliflikte birleşmek kitlesel bazı adımların atılmasına yol açtığı ölçüde olumludur. Ama bu sendikal anlayışta doğru bir programa sahip olma gereğini ortadan kaldırmaz. Bu anlayışla bütün sendiklarda gelişecek eğilimler sendikalı işçilerin çoğunluğuna ulaştığı ölçüde sendikal geleneğin uzlaşmacı karakterini etkisiz kılabilmenin yolları açılacaktır. O halde sendikalarda gelişen muhalefetler artık yöneticilerin kötülüğüyle açıklanan muhaliflikleriyle yetinmemek zorundadırlar. İyi niyetli yönetim kadroları da eğer doğru bir anlayışa sahip değillerse başka tür zaafların ortaya çıkmasının nedeni olabilirler. Yaşanan göstermiştir ki sol yaklaşımlara sahip yönetimlerle varolan sendikal hareket de, tabanıyla bütünleşmediğinde baskı karşısında varlığını sürdürememiştir. Bu önemli bir noktadır, yenilgileri geleneksel kaderci bir anlayışla yorumlamak son derece yanlış olur. İşçiler sendikaların kendileri için vazgeçilmeyecek mücadele araçları olduğuna inanmadıkları sürece, sendikalarına sahip çıkmamaya devam edeceklerdir. Çözüm, işçi sendika bütünlüğüne giden yönelişi tesbit edebilmektir. Bu nedenle patronların hizmetkârları olan sendika bürokratlarına ve anti demokratik sendikal işleyişe karşı mücadele ön plana getirilmelidir. Sendikalarda yönetimler tabanın farklı görüşlerini temsil edebilecek biçimde oluşturulmalıdır, yani azınlık olan anlayışlarda yönetimde temsil edilmelidir. Sendika içi muhalefetlerin söz hakkına hiçbir müdahale yapılmamalıdır. Tasfiye yöntemlerine şiddetle karşı çıkılmalıdır. Yine yaşanan göstermiştir ki muhalife karşı tasfiye yoluyla mücadele eden bir anlayış, bunu başardığında zafer kazanmış olsa bile, aynı zamanda kendi kuyusunu kazmış olur. Sendikayı bölmekle sendikal hareketin gücünü yok etmiştir. Gücü zayıflayan sendikal hareket baskı karşısında direnemez, direnememiştir. Sendikaların işçilerle organik bütünlüğü, bu ana ilkelerde temellenen sendikal demokrasiyle sağlanır. Bürokratik manevralar, tüzük oyunları, muhalifleri tasfiye yöntemleri birinci olarak birliği yok eder ve daha önemlisi de işçilerin sendikalarla organik bütünleşmesinin en önemli engelidir. Bu organik bütünlük olmadan, yani işçiler sendikaları gerçekten kendi örgütleri olarak algılamadıktan sonra, görünürde adım atılmış bile olsa, bu aldatıcı bir adım olacaktır.

Bütün bunlar bugün sendikalarda bu gidişe dur demenin zamanının geldiğini göstermektedir. Durumun vahametini gören, sendikal iflası içinde hisseden ileri işçiler bu gidişe dur deme azmini göstermektedirler. Demokratik sendikal muhalefetin giderek daha da güçlenmesi doğru bir programa kavuşmasıyla birlikte anlam kazanacaktır. Mücadeleci sendikacılık, sendikal demokrasinin ve bağımsız sınıf sendikacılığının ilkeleri üzerinde yükselebilir, bu yolu açmak ilk hedef olmalıdır.

"Sosyal Demokrasinin İhaneti"

ROSA LUXEMBURG'UN ÖLDÜRÜLMESİ

H. KAPTAN

Tam altmış yedi yıl önce 15 Ocak 1919 günü yüzyılımızın en gözde devrimcilerinden Rosa Luxemburg ve yoldaşı Alman devriminin önderi Spartakist Birliğinin kurucusu Karl Liebknecht ile birlikte katledildi. Hem de, Alman imparatoruğunun I. Paylaşım Savaşı sonrası her alanda bozguna uğramasının ardından tam bir demokratik cumhuriyet kurduklarını iddia eden "sosyal demokrat" bir iktidar tarafından.

Dünya çapındaki tarihsel değerinin yanısıra, Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht'in öldürülmelerine varan olaylar tüm dünyaya o pek beğenilen burjuva demokrasisinin gerçek karakterini gösteren çok önemli bir örnek de olmuştur. O "demokrasi" iki devrimciyi, binlerce işçiyi sorgusuz sualsiz, mahkemeye bile çıkartılmadan katledilmesine büyük bir istekle göz yummuş, katilleri cezasız bırakmıştır. Burjuva demokrasisinin —yani diktatörlüğünün— kendisine karşı çıkan, sorgulayan insanları katletme demokrasisi olduğunu açıklıkla gözler önüne sermiştir. Burjuvazi için özgürlüğün, demokrasinin anlamının ister sosyal demokrat isterse başka bir biçime bürünmüş olsun, bugün olduğu gibi tutuklu insanları insafsızca katletmenin demokrasisi ya da özgürlüğü olduğunu acı bir dersle göstermiştir.

Rosa Luxemburg, ilk devrimci eylemlerini ve deneyimini daha onaltı yaşındayken doğduğu ülkede Polonya'da *Proletarya* adlı sosyalist partide gerçekleştirmiş ve kısa sürede *Proletarya*'nın etkin bir militanı haline gelmiştir. *Proletarya*, Çarlık Rusyası ile sürekli mücadele halindeydi. Fakat Çarlık *Proletarya*'nın her eylemini kanla bastırmada, önderlerini idam edip sürgüne göndermede acımasızdı. Luxemburg, Çarlık polisinin eline geçmemek için İsviçre'ye kaçtı. Burada Leo Jogiches ve onlara katılan Marchlewski, Warszavski gibi Polonyalı önderlerle birlikte SDKP (sonradan partinin ismi SDKPİL olarak değişecektir)nin kurulmasına önayak oldu. Partiyi Sosyalist Enternasyonal'in Kongresinde temsil etti. Mücadeleyi Polonya'nın milli bağımsızlığıyla sınırlayan PSP'nin yöneticileriyle kıyasıya bir tartışmaya girdi. Bu partiyi, işçileri sınıf mücadelesinden saptırmak ve milliyetçiliğin dar sınırları içine hapsetmekle suçladı. Bunda haklıydı da...

Ulusal Sorun

Rosa Luxemburg, Polonya'daki sosyalist hareketi başından beri bölen ulusal sorun konusunda çetin bir mücadele vermek zorunda kalmıştır. Çarlık Rusyası Alman ve Avusturya İmparatorlukları tarafından paylaşılarak işgal edilmiş olan Polonya'nın ulusal bağımsızlığı konusunda birçok kez tartışmış, Lenin'le bile zaman zaman sert-leşen polemiklere girmiştir. Luxemburg'a göre "sosyal gelişmenin yönü, Polonya'da, Polonya'nın restorasyonunu gerçekleştirebilecek iktidarda ve istekte bir sosyal sınıfın olmadığını göstermiştir.". Luxemburg, tüm milliyetçilik bağlarından kopmuş bir devrimci olmanın da etkisiyle nihilist bir tutum göstermiş "Polonya'daki Sınai Gelişme" adlı eserindeki tahlillerinden kalkınarak, kapitalizm şartlarında, ulusal bağımsızlık sloganı etrafında mücadele etmenin devrimci bir niteliğe sahip olmadığını savunmuştur. Lenin ise ezen ve ezilen ulusların durumlarının farklı olacağı gerçeğinden hareketle nihilist bir tutumu, Büyük Rus Şovenizminin işine yarayabileceği düşüncesiyle doğru bulmuyordu:

"Çok sayıda ulusu baskı altında tutan, onlara egemen olan biz Ruslar, Polonya'nın Ukrayna'nın, Finlandiya'nın Rusya'dan ayrılma hakkını neden tanımayalım? Çünkü Polonya'nın Sosyal Demokratları Rus işçileriyle birliği kesin olarak avantajlı bulmuşlar, Polonya'nın ayrılmasına karşı durmuşlardır. Böyle yapmaya da hakları vardır. Ancak bu insanlar enternasyonalizmi güçlendirmek için aynı sözleri tekrar etmeye ihtiyaç olmadığını anlamak istemiyorlar; yaptığımız şey Rusya'da; tabi ülkelerin ayrılma hakkı üzerinde kuvvetle dururken, Polonya'da bu tür ülkelerin birleşme hakkı üzerinde ısrarla durmaktır. Birleşme hakkı, zımnen, ayrılma hakkına da delalet eder. Polonya'lılar birleşme hakkından söz etmek durumunda iken, biz Ruslar, ayrılma hakkı üzerinde durmalıyız."

Tutum farklılıklarına rağmen iki devrimcinin soruna yaklaşımları birbirine çok yakındı. Lenin de Polonoyalı işçilere ve devrimcilere düşen görevin salt ulusal bağımsızlık için savaşmak değil, fakat Polonya ve Rus işçilerinin enternasyonalist birlikteliği için savaşmaları gerektiğini savunuyordu. Bununla beraber Rus devrimcileri ezen ulustan olmaları dolayısıyla birlikte mücadele için ellerini uzatırken Polonyalıların kendi devletlerini kurma hakkını da savunmalıydılar.

Reformizme ve Revizyonizme Karşı Mücadele

Luxemburg, yazılarında ve eylemlerinde sürekli Marksizmi savunmuş, kapitalizmi devrimci yöntemlerle yıkmaktansa, son çözümlemede kapitalizmin lehine emekçi hareketinin hedeflerini sınırlayan, "refah devleti" ya da "sistemin iyileştirilmesi" gibi isteklerle düzenle uzlaştırmaya çalışan reformizme karşı tam bir uzlaşmaz tavır içinde olmuştur.

Almanya'daki işçi hareketine katılmasıyla beraber Rosa Luxemburg, II. Enternasyonal'in en güçlü, en saygın örgütü gözüken Alman SDP'nin gerçekte dinamizmini kaybetmiş, düzenin bir kurumu, seçim dışkısını bir parti haline gelmiş olduğunu kavramıştı. Parti, görünüşte "saat gibi" işleyişinde ama, gerçekte bürokrasinin esiri olup çıkmıştı. Partinin bu işleyişi tavrını da yansıtmış, Alman sosyalist hareketi yoğun bir polemiğin içine girmişti. Sorun E. Bernstein'ın Neue Zeit'da yayınladığı bir dizi makalede kendini ortaya koyuyordu. Bernstein'ın tezleri gerçekte partinin izlediği yolun mantıksal bir formülasyonuydu. Parti yönetimi bu tezlere karşı kayıtsız kalıdı. Dinamizmini bu denli yitirmiş bir partinin yönetiminin zaten bir devrimci müdahalede bulunması çok zordu. Ama Luxemburg, parti yönetiminin de kendisine karşı olduğunu bile bile bu revizyonist tezlere şiddetle karşı çıktı. Sonradan "Sosyal Reform ya da Sosyal Devrim" başlığında toplanarak bir kitapçık halinde yayımlanan yazılarında, Bernstein'ın parlamenter demokrasiyi emekçi kitleler için siyasal dönüşümün temel hedefi olarak görmesi ve parlamentoyu sınıflar üstü bir kurum olarak yorumlaması karşısında şunları söylüyordu: "... parlamentarizm, bütün kapitalist toplumu derece derece etkisi altında bırakan, doğrudan bir sosyalist unsur değildir. Tam tersine burjuva sınıf devletinin özel bir biçimidir" ve arkasından şunları ekliyordu: "Şimdiki devlet gelişen emekçi sınıfı temsil etmiyor. Bu devlet kapitalist toplumu temsil ediyor. Şimdiki devlet bir sınıf devletidir." Her türlü reformist ve revizyonist önermelere karşı Luxemburg "şiddet"in kaçınılmazlığını şu sözlerle dile getiriyordu: "Şiddet kullanmak işçi sınıfı için daima son çare olarak kalacaktır, sınıf çatışmasının kanunu, bazen su yüzüne çıkmamış bazen de aktif biçimde var olacaktır."

Luxemburg'a göre; "reform için çalışma devrimden bağımsız olarak, kendi gücünü kapsamaz. Her tarihi dönem boyunca reformlar bir önceki devrimin hızı tarafından gösterilen yönde devam ettirilmiştir ve son devrim, kendini hissettirdiği sürece de sürüp gider. Daha açık bir biçimde söylemek gerekirse, her tarihi dönemde, reform çalışmaları sadece son devrim tarafından yaratılmış sosyal biçimin çerçevesi içinde devam ettirilir." Luxemburg sorunun özünü burada görür. "Reform çalışmalarını uzun süren bir devrim ve devrimi de yoğunlaştırılmış reformlar dizisi olarak sunmak, tarihe ters düşer. Sosyal dönüşümle yasama reformunun farkı, sürelerinde değil, kapsamlarındadır." Luxemburg, reformlar için mücadeleyi reddetmeyen ama reformlarla da sınırlı kalmayarak sosyal dönüşümün gerçekleştirilmesini esas alan devrimci çizginin savunucusu ve önderi olmuştur. Luxemburg zamanı geldiğinde Alman SDP'nin "papası" Karl Kautsky'e karşı da aynı devrimci tavrı göstermekte tereddüt etmemiştir. Kautsky, işçilerin iktidar yolu konusundaki yaklaşımlarının işçilerin değil, "iktidarın yolu" haline gelmesine karşı devrimci açının yolunu göstermekte gecikmemiştir. SDP'nin içinde devrimci kanadın önderi olmuştur. Lenin, Kautsky'i ancak 1914'te aldığı tavırdan sonra dönekliikle suçlar. Oysa Luxemburg Kautsky'i hiçbir zaman döneklikle suçlamamıştı. Ona göre Kautsky hiçbir zaman devrimci olmamıştı ki zaten. Lenin de bu durumu şu sözlerle belirtir: "Rosa Luxemburg haklıydı. Kautsky'nin parti çoğunluğuna kıvrak oportünizme hizmet eden güzel tarihçi bir teorisyen olduğunu çok önceden anlamıştı."

KRONOLOJİ

1871 5 Mart Luxemburg'un Polonya Zamosc'da doğumu.
1889 **Proletarya**'nın dağılmasıyla Rosa Luxemburg'un İsviçre Zürih'e kaçışı.
1892 Hukuk Fakültesine girişi ve **Polonya'da Sanayinin Gelişimi** üzerine çalışmasına başlaması.
Polonya Sosyalist Partisi'nin kuruluşu.
1893 **İşçi Davası** adlı derginin yayınlanması. Luxemburg'un yazı kurulunda bulunduğu dergi, Polonya'nın toprak bütünlüğü ve salt ulusal bağımsızlık uğruna mücadele görüşüne karşı çıkıyor ve sınıf mücadelesini savunuyordu.
1896 Londra Konferansının ardından Luxemburg'un Kautsky'nin yönetimindeki Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin teorik organı **Neue Zeit (Yeni Zamanlar)** da yazmaya başlaması.
1898 Luxemburg'un Almanya'ya geçişi.
Eylül. Bernstein'ın görüşlerini çürütmek üzere yazdığı yazıların **Sosyal Reform ya da Sosyal Devrim** adlı kitapçıkta yayınlanması.
1901 Lübeck Kongresi. PSP ve revizyonizmi teşhir eden konuşmalar yapması.
1903 Luxemburg'un Enternasyonal'in daimi bürosuna seçilişi.
1904 Luxemburg, Amsterdam kongresine hem SDP temsilcisi hem de SDKPİL yöneticisi olarak katılış.
1905 Şubat. Rusya'da devrim. Luxemburg'un devrime katılmak üzere Varşova'ya gidişi.
1906 Mart. Luxemburg ve Leo Jogiches'in tutuklanması.
Temmuz. Finlandiya'da Lenin ve diğer Bolşevik önderlerle buluşma; Eylül. tekrar Almanya'ya dönüş.
Rus deneyiminden kaynaklanan değerlendirmelerle **Kitle Grevi Parti ve Sendikalar** kitapçığının hazırlanması.
1910 Mart. Almanya'da siyasal bunalım. Grev hareketlerinin, mitinglerin yaygınlaşışı karşısında SDP'li parti yöneticilerinin hareketleri engelleyecek ihanet edişleri.
1911 Jena Kongresi: parti yönetiminin emperyalizmi destekleyen tavrını açığa çıkarması.
1913 Luxemburg'un önemli teorik çalışması **Sermaye Birikimi**'nin yayınlanması.
Aralık. Rosa Luxemburg, Franz Mehring ve Marchlewski'nin çabalarıyla **Social Demokratische Korrespondenz**'in yayın hayatına başlaması.
Yayın, SDP'nin revizyonist çürgünü teşhir etmede büyük bir rol oynamıştır.
1914 20 Şubat Rosa Luxemburg askerleri isyana teşvik etmekten tutuklandı.
Ağustos. Parlamentodaki bütün sosyal demokrat milletvekilleri savaş kredileri için evet oy kullandı.
Reich'in Rusya'ya savaş ilanı.
Aralık. sadece Karl Liebknecht, savaş kredilerine karşı aleyhte oy kullandı.
5-8 Eylül. Zimmerwald'da Enternasyonal Konferansı.
1916 12 Ocak. Liebknecht'in sosyal demokrat partiden atılması.
1918 28 Ocak. Berlin ve diğer belli başlı şehirlerde büyük ayaklanmaların başlangıcı. İlk işçi konseylerinin kuruluşu.
7 Ekim. Spartakistler Birlik'in ulusal konferansı.
9 Kasım. Berlin'de devrim ve II. Wilhelm'in tahttan feragat etmesi.
11 Kasım. Ateşkesin imzalanması.
6 Aralık. sosyal demokrat olan bakan Noske'nin "Freikorps"'lar örgütlemesi.
16-21 Aralık. Halkın Berlin'de gösterisi. "Vorwärts"ın işgali.
29 Aralık. Spartakistlerin ve sol sosyalistlerin de katıldığı Alman Komünist Partisi Kongresi.
30 Aralık. Spartakist ayaklanmalarının başlaması.
1919 11 Ocak. karşı devrimcilerin ayaklanması.
15 Ocak. Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg'un öldürülmesi.
16 Ocak. "**Die Rote Fahne**"nin yasaklanması.
25 Ocak. Liebknecht ile birlikte 31 devrimcinin cenaze töreni.
11 Şubat. Ebert'in cumhurbaşkanı seçilmesi.
13 Şubat. Reich hükümetinin kuruluşu ve Scheidemann'ın başbakanı oluşu.
10 Mart. Leo Jogiches'in öldürülmesi.

...şa Karşı Savaş

...Enternasyonal'in Stuttgart kongresin-
...bildirdiği gibi kadar emperyaliz-
...militarizme ve savaşa karşı etkin bir
...ele verdi Luxemburg. "Savaşa karşı
..." sloganını bayrak edinen Luxem-
... sözcüsü kongrede içlerinde Le-
...'de bulunduğu birçok devrimci adına
...a karşı tavrı Luxemburg şöyle açıkla-

"Sosyalistler savaşa yalnızca karşı çık-
...a yetinmezler, savaş ortamından kapi-
...ist egemenliğinin yıkılışını hızlandır-
...için de yararlanırlar."

... arada SDP seçimlerden "zaferle"
...ış ve bu "başarı" istenen uzlaşmacı ve
...ist çizgide girilmişti. Franz Meh-
...ve Rosa Luxemburg parti yönetiminin
...ikalarına karşı mücadeleye giriştiler.
...chewski'nin de katılmasıyla Sozial De-
...ratische Korrespondenz çıktı. Partinin
...n düşkünü reformist ve uzlaşmacı po-
...aları şiddetle eleştirildi. Partinin meclis
...unda ise militarizme ve savaşa karşı
...adelenin başını Karl Liebknecht çeki-
... Aralarında önceye dayanan bir bağ
...amasına karşın revizyonizme karşı
...imci savaşımın pratiği bu iki önderi
... hedeflerde birleştiriyordu. Liebknecht
...amentoda tek başına savaş kredilerine
...ayı verdi ve haykırdı: "Kahrolsun Sa-
...Kahrolsun Hükümet!"

Luxemburg savaş karşısındaki devrimci
...ği şöyle dile getiriyordu: "Savaş tehdi-
...inde, ilgili ülkelerdeki işçilerin ve on-
... parlamentodaki temsilcilerinin gö-
... savaşın patlak vermesini önlemek için
...tesi birinden ötekine değişebilecek
... sınıf çabasının ve genel siyasal duru-
... şiddetine uygun olarak şiddetlendir-
...ecek uygun ölçüleri kullanarak müm-
... olan herşeyi yapmaktır. Buna rağmen
...şın patlaması halinde ise, onların gö-
... mümkün olan en kısa zamanda savaşı
...ndıracak tedbirleri almak ve sava-
... kitlelerinin [illegible]
... siyasal bunalımdan yararlan-
...k ve kapitalist sınıf egemenliğinin dev-
...esini hızlandırmaktır." Luxemburg sa-
...a ilgili değerlendirmelerini içeren Juni-
...Broşürü'nde ise şöyle diyordu: "... Orak
...ındaki mısır gibi biçilen şey, bizim umu-
...muz, bizim insanlarımızdır... Bu insanla-
... bütün geleceğini elinde tutan, geçmişin
...eğerlerini koruyabilecek ve onu yeni ve
...ha iyi bir insan toplumuna taşıyabilecek
...ın kuvvete karşı lanet olası bir patlama-
...r. Kapitalizm gerçek yüzünü ortaya koy-
...uştur: dünyaya ihanet içindedir, tarihi se-
... yitirmiştir, sürüp giden varlığı artık
...ınlığın ilerlemesiyle uzlaştırılamaz."

Spartakist Birlik ve Alman Devrimi

Liebknecht, Luxemburg, Mehring ve Zetkin'in çabalarıyla kurulan Spartakist Birlik, Almanya'da devrimci mücadelenin başını çekmiş ve Alman Devriminin hazırlanmasında çok önemli bir payı olmuştur. Luxemburg'un "her adımda geniş işçi kitlesinin bütününe tarihsel görevlerini gösteren, devrimin her özel aşamasında nihai sosyalist hedefi ve tüm ulusal sorunlarda proleter dünya devriminin çıkarlarını temsil eden proletaryanın en bilinçli en amaçlı kesimi" diye tarif ettiği Spartakist Birlik, II. Wilhelm'in çekilmesinden ve Ebert'in başkanlığındaki sosyal demokrat partinin iktidara karşı savaşı başlattı. Görünüşte yönetim değişmiş, işçilerin, emekçilerin taleplerine sahip çıkar gözüken sosyal demokratlar iş başına gelmişti. Ama gerçekte emekçiden yana hiçbir şey değişmemişti. Luxemburg, çalışan yığınların haklarından yoksun bırakılmalarına karşı girişimleri mücadelenin yanında yer almakta gecikmedi. 1919 yılı Ocak ayı başlarında Die Rote Fahne "Kızıl Bayrak" gazetesinde şu görüşleri savunuyordu: "karşı devrimi güçsüz bırakarak devrimci grupları bir araya toplamak ve hükümeti iş başından uzaklaştırarak asker ve işçi sovyetleri seçimlerini [illegible] etmek" Luxemburg, kavgaya hazırlıksız girildiğinin farkındaydı. Üstelik uyarmıştı da. Ama ayaklanmış olan kitlelerden kopamaz, onları yüzüstü bırakamazdı.

[illegible]

[illegible]

([illegible])

Kaçmasını önerenlere gülüp geçti ve sonuna kadar inandığı bu devrim denemesinin başında kaldı.

Ama bu büyük ölçüde kendiliğinden gelişmiş ve önderliğin yol göstermekte güçlük çektiği hareket, sonradan Hitler'in SS'lerinin nüvesini oluşturan ve *Freikorps* diye anılan genç subay ve askerlerin de etkisiyle yenildi. Öldürülmesinden bir gün önce bu "yenilgiyi" şöyle değerlendiriyor: "Spartakist Haftası denen yenilgi nasıl değerlendirilmelidir? Bu kalıplara sığmayan, kabaran bir devrimci enerjiye rağmen devrim durumunun yeterince olgunlaşmamasından doğan bir yenilgi miydi, yoksa eylem alanındaki zaafiyetten ve yanlışlıklardan doğan bir yenilgi miydi? *İkisi de!* ... Önderlik işlemedi. Ama önderlik kitleler tarafından yeniden yaratılabilir ve yaratılmalıdır. Belirleyici unsur kitlelerdir. Bir kaya gibidir onlar; devrimin nihai zaferi onların üzerine kurulacaktır. Kitleler zorundaydı, uluslararası sosyalizmin güç ve gurur kaynağı olan tarihi yenilgilerden biri haline getirdiler bu son "yenilgiyi". Ve bu yenilginin gelecekteki zaferin tohumlarını taşımasının nedeni de budur."

Luxemburg bir enternasyonalistti. Onun için Polonya'da, Almanya'da ya da Rusya'da mücadele etmek farklı değildi. Nerede kavga varsa Luxemburg dövüşmek üzere oradaydı. Rusya'daki Ekim devriminin katı savunucusu ve destekçisiydi. Bolşeviklerin de öyle. II. Enternasyonalin reformist ve revizyonist partilerine karşı toplanan Zimmerwald Konferansında Bolşevik önderlerle birlikteydi. Onlardan öğrendi, öğretti. Rus devriminden Alman devrimi için dersler çıkarmaya ta 1905'teki kitle grevlerinden ve sovyet deneyiminden beri başlamıştı. Ama Bolşevikleri zaman zaman eleştirmekten de geri durmadı. En yürekten inandığı, savunduğu şeyleri bile koyasıya sorgulamaktan çekinmiyordu. Düşüncesiyle, eylemiyle dogmatiklikten uzaktı. Marx'ın "eleştirilerimiz ne kendi sonuçlarımızdan ne de var olan güçlerle düşeceği çelişkiden korkmaz" düşüncesinin uygulayıcısıydı Rosa Luxemburg. Diyalektik ve özgür düşünme yeteneği O'nun en belirgin özelliğidir. Her devrimci gibi eleştirilmez, yanılmaz ya da hata yapmaz değildi. Belki de en önemli hatası, Spartakist Birliğin bağımsız devrimci bir parti olarak örgütlendirilmesinde çabuk davranmamasıydı. O'nun parti ve örgüt konularında diğer devrimcilere ve Bolşeviklere göre farklı yaklaşımları vardı.

Düşüncelerine itiraz hakkından itiraz kısıtlamayalım. O bir devrimcinin tüm özelliklerine sahipti. Gerçek bir devrimci, kendini sosyalizme adamış bir kadın ve tam bir insandı. Rosa Luxemburg, Lenin'in O'nun geçtiği konulardaki yanılgılarını belirttikten sonra söyledikleri anlamlıdır: "... Bu yanılgılarına rağmen, O bir kartaldı, hâlâ da bir kartaldır. Rosa Luxemburg, bütün dünya devrimcilerinin anısında asla silinmeden kalmayacak, eserleri birçok devrimci kuşağın eğitimi için çok faydalı bir ders olacaktır."

LUXEMBURG'UN EN ÖNEMLİ YAPITLARI
Polonya'nın Sınai Gelişimi, Sosyal Reform ya da Devrim, Kitle Grevi, Siyasi Parti ve Sendikalar, Sermaye Birikimi, Anti-Kritik, Sosyal Demokrasinin Bunalımı.

TÜRKÇEYE ÇEVRİLEN ESERLERİ
Sosyal Reform ya da Devrim ([illegible] Yayınları, 1975)
Kitle Grevleri, Parti ve Sendikalar ([illegible] Yayınları, 1976)
Rus Devrimi (Sosyalist Siyasal Düşünce Tarihi, C.II, 1976)
Sevgiliye Mektuplar (Kaynak Yayınları, 1984)
Hapishane Mektupları ([illegible] Yayınları, 1986)

LUXEMBURG ÜZERİNE TÜRKÇEYE ÇIKAN YAPITLAR
Rosa Luxemburg, Tony CLIFF (Anadolu Yayınları, 1968)
Lenin ve Rosa Luxemburg'da Emperyalizm Sorunu ([illegible] Yayınları, 1974)

---

30 Yılın Ardından

MACARİSTAN 1956: Tanklar Kime Karşı?

Enver ŞENAY

1956'da Macaristan'da "Kapitalizmin yeniden inşa edilmesi" tehlikesi yaşandığı doğru değildir. 1956 Macar devrimini yönlendirenler, Macar halkının ezici çoğunluğunu temsil eden seçilmiş işçi konseyleridir. Bu konseyler, sosyalizmi amaçladıklarını hiç bir kuşkuya yer vermeyecek kadar açık bir biçimde ifade etmişlerdir. 27 Kasım 1956'da, işgal altındayken, Budapeşte Merkez İşçi Konseyi başkentin ve bölgenin tüm işçi konseylerine bir çağrı yayınladı: "Bir kez daha tarihi görevimizi işçi sınıfından aldığımızı belirtiriz. Bu göreve sadık kalarak, kapitalizmi yeniden inşa etmeye yönelik her türlü tehdide karşı fabrikalarımızı ve vatanımızı, canımız pahasına da olsa sonuna kadar savunmaya hazırız." Oysa tanklar kapitalizme dönüş yanlılarına (ki gerçekte sayıları çok azdı) müdahalede bulunmamışken, özyönetim isteyen halka saldırdılar.

1953'de Macaristan'da parti içinde "reformcu" bir eğilim oluştu. Amacı rejimi biraz gevşetip partiye asgari bir halk desteği sağlamak olan bu "reformcu" kanadın başını İmre Nagy çekiyordu. Temmuz 1953'te hükümetin başına geçen Nagy, bürokrat aygıtın baskısıyla 1955'te çekilmek zorunda bırakıldı. Bir yandan parti içinde iki eğilim arasındaki mücadele devam ederken, diğer yandan toplumsal huzursuzluk ve hoşnutsuzluk da artıyordu. 1956 sonbaharında ilk kitle gösterileri patlak verdi. Polisler halkın üzerine ateş açtılar. Macar kitleleri bu korkunç provokasyona bütün ülkede polisi silahsızlandırarak cevap verdiler. Ordunun bir kesimi, general Pal Maleter önderliğinde, ayaklananları destekledi.

Sovyet birlikleri ulusal hükümranlığı hiçe sayarak ve hatta Macar ordusuyla çatışarak ülkeye girdiklerinde ayaklanma hareketi gerçek bir devrime dönüştü. O andan itibaren de işçi sınıfı ön saflara çıktı. Her yerde işçi konseyleri oluştu. İşgalcilerin denetimine giren parti ve iktidar taviz vermek zorunda kaldı. İmre Nagy yeniden hükümet kurmak üzere geri çağrıldı. Sansür kaldırıldı. "Demokratik" partilerin yasallaşmasına izin verildi. Ama artık iş işten geçmişti ve bu tavizler de yetersizdi. İşçi konseyleri, 1917'de Rusya'daki işçi sovyetleri gibi, "bütün iktidarı" istiyordu.

Kitlelerin bu radikal istemlerinin baskısıyla İmre Nagy hükümeti, Varşova Paktından çıkmayı kararlaştırıyor ve sosyalist Macaristan'ın tarafsızlığını ilan ediyordu. Buna Kremlin'den aldığı cevap yeni işgal birlikleri oldu.

Bu birlikler 4 Kasım'da Budapeşte'ye saldırdılar. İşçi konseyleri buna kahramanca direndiler. 12 Kasım'da sokak çatışmalarının sona ermesinden sonra daha devam eden ve tüm işçilerin katıldığı bir genel greve gittiler. İşçilerin bu güç gösterisi o kadar görkemli oldu ki işgal kuvvetleri ve İmre Nagy'nin yerine gelen yönetim İşçi Konseylerinin yöneticileriyle pazarlığa oturmak zorunda kaldılar.

Fakat güçler dengesi fazlasıyla işçilerin aleyhineydi. Budapeşte'deki bağımsız sosyalistler ve işçi liderleri tutuklandılar ve çoğu idam edildi. Konseyler yavaş yavaş dağıtıldı. İmre Nagy ve arkadaşları işgalciler ve işbirlikçileri tarafından idam edildi. İdam sehpalarında katledilenler yine hep bir ağızdan sosyalist marşlar söylüyorlardı.

BİR BELGE: Budapeşte Merkez İşçi Konseyinin Bildirisi:

"Bugün 14 Kasım 1956, bölgesel işçi konseylerinin delegeleri, Büyük Budapeşte Merkez İşçi Konseyini kurmuşlardır. Merkez İşçi Konseyi, Budapeşte il sınırları içinde yer alan tüm işletmelerde çalışan işçiler adına görüşme yetkisini ve işin tekrar başlatılıp ya da başlatılmaması yetkisini almıştır. Sosyalizm ilkelerine olan kesin saygımızı ilan ediyoruz. Üretim araçlarının mülkiyetini kolektif bir mülkiyet olarak görüyoruz ve bunu her zaman için savunmaya hazırız.

1. *Biz işçiler, sükunetin ve düzenin yeniden sağlanabilmesi için halkın güvendiği bir kişinin hükümetin başına geçmesi gerektiği görüşündeyiz. Dolayısıyla İmre Nagy'nin hükümetin başına geçmesini istiyoruz.*
2. *Yeni güvenlik organları içine eski devlet güvenlik teşkilatının (A.V.H.) üyelerinin alınmamasını istiyoruz. Yeni güvenlik organlarında çalışacakların genç devrimcilerden ve polis ile ordu içinde halk ve fabrika işçilerine sadık kalmış olan işçilerden seçilmesini talep ediyoruz. Bu yeni güvenlik organı hiçbir şekilde partinin ya da özel kişilerin çıkarlarını savunmamalı.*
3. *Özgürlük için mücadele eden herkese mutlak bir özgürlük tanınmasını talep ediyoruz. Halen tutuklu olanların hepsinin (diğerlerinin yanı sıra, Pal Maleter) serbest bırakılmasını talep ediyoruz.*
4. *Ülkemizle SSCB arasındaki dostluk bağlarının güçlendirilmesi için, Sovyet birliklerinin süratle çekilmesini talep ediyoruz. Ülkemizin bağımsız bir ülke olarak [illegible] güvence altına alınmalıdır.*
5. *Radyo ve basının gerçeklere uygun olmayan haberler yayınlamasına bir son verilmesini talep ediyoruz.*
6. *Bu taleplerimiz karşılanmadıkça, ancak halkın günlük ihtiyaçlarını karşılamak yönünde olan işletmelerde çalışmaya izin vereceğiz. Bakım ve inşa işleri ancak [illegible] ekonomisinin acil ihtiyaçlarını karşıladıkları ölçüde sürdürülecektir.*
7. *Tek partili sistemin kaldırılmasını ve sadece sosyalizm temelindeki partilerin [illegible] talep ediyoruz.*

Gelecek Kadının da Özgürlüğüdür

Berrin EREN

Yüzyılımızda dünyamız, bir yanda teknolojik gelişmelerin doruk noktasına ulaştığı, bir bilim kurgu öyküsünü anımsatan uzay savaşları projesi, nükleer başlıklı füze üretiminin artırılması ya da sınırlandırılması gibi pazarlıkların sürdürüldüğü bir zaman boyutunda hızla ilerlerken, diğer yanda milyonların açlık, kuraklık sömürü ve sefaletten kurtulmak, kısacası insanca yaşamak için mücadele verdiği bir çelişkiler yumağını oluşturmaya devam ediyor.

İnsan değerleri bu boyutta istenilen düzeye ulaşmak bir yana, gittikçe körelmekte, kin, nefret, ekonomik ve kültürel gerilik, insan onurunu aşağılayıcı bir çıkarcılıkla birlikte insanın insanakırdırıldığı bir savaş ortamı, dünya genelinde yaşamın her alanında insanları çepeçevre kuşatan bir kıskaç durumunda. İnsan, yani kadın ve erkek cinsi bu olumsuz tablodan her yönüyle etkilenmiş olarak, 20. yüzyılın kendine özgü ve çağlar boyunca en uzlaşmaz çelişkilerin varlığını bağrında duymaktadır. Bu nedenle kadın ve erkek her zamankinden daha çok, tutsaklıktan kurtulup her alanda özgür olmak için ortak mücadele vermek zorunda.

Kadın, dünya nüfusunun yaklaşık yarısını oluşturan insan cinsi, çağımızın devasa boyutlardaki ekonomik, siyasal, bilimsel ve teknolojik kısaca toplumsal gelişme ve olanaklardan hiçbir zaman yeterince yararlanamamış, bir insan olarak dünyaya gözlerini açmasına karşın, daha doğduğu andan itibaren "kadın" olma yazgısı, aile çevresi ile başlayarak toplumsal konumunu "ikinci cins" yakıştırması ile belirlenmiş bir çember içinde hapsedilmiş bulur. Toplumsal kurum ve kavramların belirlediği bu çemberin bilincinde olarak günümüzde "kadın sorunu" somut temeller üzerinde belirlenen hedeflere doğru dünya ölçeğinde hemen her ülkede örgütlenme aşamasına gelmiştir.

Genel anlamda tüm insanlığı ilgilendiren bir dinamizm taşıyan kadın hareketi, karşısında sarsılmaz gibi görünen geleneksel egemen ideoloji ve savunucularını bulmuştur. Bu bağlamda insanlık tarihinin belli bir zaman dilimi dışında yalnızca kadın olmaktan kaynaklanan aşağılanma, anlayışsızlık, tutsaklık ve bağımlılığa mahkum edilmiş "ikinci cins" olarak egemen konumdaki erkeklere tepkilerini yöneltmede belli bir haklılık payı olduğu da açıktır. Ekonomik ve siyasal temelde örgütlenmiş aile,din, hukuk, ahlak kurumlarının hayata geçirilmesinde etkin ve belirleyici olan erkeklerce oluşturulan işleyişte doğaldır ki bir "erkek sorunu"ndan söz etmek olanaksızdır. Ancak gözardı edilmemesi gereken, bu tespitten hareketle, kendi cinslerine özgü sorunların çözümü mücadelesinde hedefin erkekler olmadığıdır.

Toplumun dinamik bir unsuru olarak gelişme özelliği gösteren kadın hareketinin bağımsız örgütlenmeyi de kapsayacak politik içeriği olması gerekir. Bu politik içeriğin kanalize olması gereken alanın salt karşı cins olarak belirlenmesi ise hareketin toplumsal değişim için yaratması olası dinamizmini sekteye uğratacak dar, sekter ve giderek işlevsizleşme tehlikesini gündeme getirecektir. Kadın hareketinin uluslararası platformda verdiği mücadele ve örgütlülüğü bizde de belli bir oranda yankı uyandırmıştır. Bu yankının oldukça sınırlı ve hatta elit bir tabakada, ekonomik, kültürel ve cinsel bağımsızlığını bir ölçüde kazanmış, sınırlı bir kadın çevresi düzeyinde kaldığı, geniş kent ve kırsal kesim kadınlarına ulaşamadığı görülmektedir. Daha somut bir örnekle, gecekonduda yaşayan ve bir konfeksiyon atölyesinde çalışan işçi kadına bir yaklaşımı ve gösterebileceği gerçekçi hedefleri olamamıştır. Bu noktada geniş kadın yığınlarını toplumun ortak çıkarları doğrultusunda bir değişim için politize etme gereği ortaya çıkmaktadır. Aksi takdirde ne kadar haklı bir nedenle yola çıkmış olsa da, aynada belli orandaki kazanımları ile taçlanan aksini seyreden, ancak aynanın çerçevesi dışına çıkmayan ya da çıkmak istemeyen bir avuç "mutlu azınlık" olmaktan ileriye gidemeyen bir oluşum olarak kalır. Amaç, bireysel kazanımların, toplumsal kazanımlara dönüşmesi için mücadele etmek olmalıdır.

Bugün, özellikle ataerkil sistemin özünü oluşturan cinsiyete bağlı işbölümünün dinsel taassub ile olan birlikteliği, toplumumuzda kadının kendine özgü yapısı içinde geliştirebileceği yaratıcılık ve yeteneklerinin potansiyel kullanımı ve bunun sonucu olarak toplumun gelişme, demokratikleşme, özgürleşmesi yönünde yapacağı büyük katkıyı bilinçli ve sistematik olarak yoketmektedir. Unutulmamalıdır ki, bir kadın yalnızca ev işleri, eş ve çocuk bakımı ile sınırlı bir yaşam sürmeye itilirse, onun politik ve sosyal çalışmalara toplumsal etkinlik temelinde katılma şansı sıfıra inecektir.

Toplumsal emek gücünün yeniden üretilmesi —çalışan kocanın bir sonraki iş gününe bedensel ve moral olarak hazırlanması— örneğin yemek, giyim, barınma vb. gibi hizmetlerle ve yeni emek gücünün, yani gelecek kuşakların doğması, bakımı ve yetiştirilmesi sürecini tek başına yürütmek zorunda bırakılmış olan kadının boyun eğmeye varan, suskun tutsaklığının ve de giderek ikinci cins olarak aşağılanmasının temelinde kendisine yine toplumsal bir zorlamayla dayatılan bu geleneksel işbölümü yatmaktadır. Bu tahribatın boyutlarının bilincinde olan kadınlar, toplumsal yaşamın bir bütün olarak, sürdürülmesinde karşılaştıkları genel sorunların yanısıra gelenekçi egemen kurumların, kadın cinsine ve kişiliğine yönelik aşağılayıcı, baskıcı, otoriter tutumuna karşı, günsel sorunların aşılması yönünde, bugünkü toplumsal yapı ve işleyişin bugünden yarına radikal dönüşümünün gerçekleşmesi için hızla siyasallaşmalıdır.

Toplumsal düzenin, kapalı, küçük birimler içinde hapsettiği kadınları kaçınılmaz bir yazgı gibi yürütmekle yükümlü kıldığı öncelikle cinsiyet farklılığına dayalı işlerde, yeni bir sosyal refah düzenini sağlayacak şekilde, çocuk bakım merkezleri, sosyal yemekevleri ve çamaşırhaneler, çocuk yuvaları, yaygın doğum kontrol ve doğum evleri kültürel ve eğitici kurumların yaygınlaştırılması ile bunlara ilişkin görev ve yükümlülüklerin, toplumun tüm kurum ve fertlerince üstlenilmesi talepleri doğrultusunda harekete geçirmek, egemen ideolojiden bağımsızlaşma karakteri gösteren kadın hareketinin temel hedef ve görevi olmalıdır. Bu bağlamda 1985 yılında T.B.M.M.'de onaylanan ancak günsel yaşamda birhayatiyet kazanamayan Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi Beyannamesinin kısaltılmış genel bir özeti olan ve 1986 Mart ayında toplumun değişik kesimlerinden gelen 7000'ni aşkın kadının T.B.M.M.'ye verdikleri "Kadınlar Dilekçesi" bugün var olan yasallaşmış, geleneksel, tutucu tavra karşı olumlu bir yankı uyandırması açısından dikkate değer olmakla birlikte, toplumun yukarıdaki talepler doğrultusunda köklü dönüşümüne ilişkin bir içerik eksikliği taşıdığı da gözden uzak tutulmamalıdır.

Toplumsal çalkalanmaların, baskı ve sömürüye karşı derin ve köklü değişim yolunda etkin çözüm arayışlarının yaşandığı günümüzde, sosyalizm adına ortaya konan bürokratik uygulamalara ve yozlaşmalara rağmen ve bizzat bunların aşılması için, hâlâ insanlığın kurtuluşu için en zengin ve vazgeçilmez kaynak olma özelliğini korumaktadır. Buradan hareketle, ezilmişliğin ve tutsaklığın en somut uygulanışının göstergesi durumundaki kadın ve sorunlarının çözümü üzerine katkılarının önemi unutulmamalıdır. Bugünün kadını geçmişte olduğu gibi, aşağılanmış, ekonomik, siyasal, düşünsel ve duygusal yönden [illegible] edilmiş cins olarak henüz özgür değildir. bu nedenle tamamiyle kendine özgü sorunlarının çözümü temelinde geliştirebileceği örgütlü eyleminde, özgürlük kavramının özü kadar kapsamının da geniş boyutlarını düşünerek, kendi özgül konumundan belli farklılıklar içermesine karşın, sömürülen, işkence gören, diğer tüm tutsaklıkları, yeni biryaşam tarzının biçimlendirilmesinde yandaşı olarak bulması kaçınılmazdır.

Sonuç olarak, uluslararası ölçekte ve toplumumuzda kendi özsel durumundan kalkarak, nedenlerini sorgulayabilen, bireysel kazanımlarını toplumsal kazanımlara dönüştürme kararlılığında dinamik bir insan olarak bilinçli kadının "geleceği" yaşamaktan umutsuz olması için hiçbir neden yoktur...

Kadın Sorununa Genel Bir Bakış

Beyhan ÇELİK

İnsanlar arasındaki her türlü eşitsizliğe karşı olan sosyalistler bugünkü sisteme yüzyılların süzgecinden süzülüp gelen, her aşamada farklı biçimlerde üretilirken tarihsel bir boyut da kazanan kadın ve erkek arasındaki eşitsizlik ilişkisine de karşıdır.

İnsan türünün farklılığından oluşan iki cins, tarihsel süreçlerde sahip oldukları roller açısından bir eşitsizlik ilişkisi yaşamaktadırlar. Bu sadece bir eşitsizlik ilişkisi olarak kalmayıp aynı zamanda ezen-ezilen olarak adlandırılabileceğimiz bir farklılığa da işaret eder.

İnsanların (kadın, erkek) sahip oldukları roller onların toplum tarafından kabul görmüş kimlikleridir. Kadın kimliği nasıl bir tarihsel gelişme bağlıysa erkek kimliği de öyledir. Bu iki kimlik çoğu zaman birbirini çeşitli kombinasyonlarda —sınıfsız toplumlar hariç— erkek lehine tamamlamıştır. Erkeğin "ezen cins" diye adlandırılması kadının "ezilen cins" olarak adlandırılması ile anlamlıdır. Erkek karşısında ezilen bir kadın olduğu için yücedir, imtiyazlıdır. Bir makinanın birbirini tamamlayan iki dişlisi gibi, birinin olmaması halinde diğeri çalışmaz; değişmesi halinde bozulur ya da diğeri onu tamamlayacak biçimde değişir. Üretilmemesi toplumsal süreçlerin ürünüdür, varlığı o süreçleri etkiler.

Sistemin hem ideolojik hem ekonomik yeniden üretimini yapan kurumlardan biri olan aile bu dişlinin en iyi işlediği birimdir. Kadın ev içinde ücretsiz emek sunarak hem emek gücünün yeniden üretilmesinden hem de çocuk doğurarak insan neslinin yeniden üretilmesinden sorumludur. İşçi, köylü hatta küçük burjuva ailelerde bu sorumluluk doğrudan kadına aittir. Orta ve büyük burjuva ailelerde kadının bu sorumluluğu işçi sınıfına mensup kişilere bırakılmıştır (hizmetçi, dadı, sütanne, özel öğretmenler vb.) Ama denetim ev içi düzenden sorumlu olan kadına düşmektedir. Kadınlar Sisyphos'a verilen ceza misali her gün bir önceki gün yaptıkları, fakat ertesi gün bozulan şeyleri tekrar tekrar yaparlar. ama bu tekrarlanış fabrikalarda her gün aynı şeyi üreten işçinin durumundan belli yönlerde farklılıklar gösterir. İşçi çalıştığı işten emek gücünü yeniden üretmek için ücret alır. Alınan ücret, çalışma süresiyle doğru orantılıdır. Kadın için böyle bir durum sözkonusu değildir. Emek gücünün karşılığında boğaz tokluğuna çalışır. Yaptığı iş aşağılanır, fark edilmez. Evin maddi ihtiyaçları daha büyük oranda erkek tarafından karşılandığı için kadın burada bir kez daha aşağılanmaktadır.

Kadınların konumu toplumda çocukların konumuyla benzerlikler gösterir. Aileyi "besleyen" babadan para alırlar. Baba ya da koca, kadına karşı şiddet uygulayarak onu susturabilir. Yaptığı iş sürekli küçümsenerek köleliğinin temelleri aile içinde her gün yeniden üretilir. Bunun temelde her tipik ailede geçerli olması aileden topluma, toplumdan aileye bir etkileşim yaratır. Böylece kadının köleliğinin ideolojik ve maddi temellerinin yayılması ve yerleştirilmesi sürdürülür. Sistemi oluşturan dişlilerin çalıştıklarını bize duyumsatan sinir bozucu tıkırtılardır bunlar.

Yüzyıllardır birbirini kadının köleleştirilmesinden yana tamamlayan bu mekanizmayı her yerde duyarız, görürüz. Toplumdaki bütün kurumlar da kadın erkek eşitsizliğini tekrarlayarak daha da yerleşmesini sağlar. Kadınlar okuldan çalışma hayatına kadar toplumsal statü, fırsat eşitliği, emek gücünün değerlendirilmesi, cinsel kimliğin tanınması ve saygı görmesi açısından erkeklere göre ikincidirler. Ancak erkekleşen sistemin ideolojisini benimsemiş kadınlara bireysel düzeyde hak tanınabilir. Bu kadar adına oldukça ağır bir bedeldir.

Her şeyi metalaştıran kapitalist toplumda metalaşan kadınlar sadece [illegible] değildir. İşbölümünden kaynaklanan cinsiyet ayrımı "namuslu" kadını da metalaştırmıştır. Kadınların erkeğe kendini [illegible] ambalajlar içinde sunması (burada kastedilen kadının güzelleşmeye çalışmak için yaptıkları değil, kişiliğini gözetmeksizin tamamen erkek ideolojisine uygun bir kişilik olarak karşı cinse kendini sunmasıdır. İlişkiye girilen erkeğin hangi toplumsal katmana bağlı olduğu kendini ambalajlayacak kadın için önemlidir), kendilerini erkeğin beğenisine [illegible] kılmalar olayın bir yönüdür. Ayrıca kadınların çoğu [illegible] zaman güzellikleri ve gençlikle "[illegible]". Hukuki alanda kadın erkek ayrımcılığının bir yansımasını ve aynı zamanda da onayını burada görebiliriz. Kadınların dişi olma özelliklerinin meta haline gelmesi hukuk kurallarıyla da pekiştirilir. Vesika verilen kadın [illegible] bir başka şekilde "[illegible]" ve denetimi altına girer.

Erkeğin cinsel bağımlılığı ve [illegible] mümkün olduğu oranda azaltılmaya çalışılmıştır. Kadın pazarında müşteri erkektir ve erkeğin cinsel isteklerine yönelik bir iletişim pazarı vardır. Erkeğin bu iletişim pazarıyla [illegible] teşvik edildiği söylenebilir. Para karşılığında bu kadının ilişki kurma biçimi de [illegible] kadın cinsi, [illegible] kadın cinselliği aşağılanır.

Türkiye'de sosyalistlerin kadın sorununa ilişkin genel eğilimlerinden söz etmek gerekirse her halde bu sorunla ciddi olarak ilgilenildiğini söyleyemeyiz. Kadın sorunu tali bir sorun olarak görülmüş ve sonraya bırakılmıştır. Sorunun ikincil bir sorun olarak görülmesi, [illegible] toplum biçimine ulaşmak için verilen mücadelenin kapsamı dışında bırakılması ya da çok sınırlı tutulması, daha başından bu sorunun çözümünden [illegible]. İlk sosyalizm deneyiminde görüldüğü gibi sosyalizmin varlığı kadın sorununun çözülmesine yetmemektedir.

İlk Sosyalist Deney

Devrimle başlayan değişikliklerle ilk Sovyet aile yasasında (1918) dini nikah tanınmıyor, kolayca ayrılabilme [illegible] medeni nikah tek geçerli evlilik biçimi ola-

Nasıl Bir Öğrenci Derneği?

Öğrenci Derneği Nedir?

Demokratik Kitle Örgütü

Azınlık-Çoğunluk

Nasıl Bir İşleyiş?

Özet ve Sonuç

AYRIMCI SOSYALİST PARTİ

Kahraman DEMİRER

Bir Sosyalist Parti tartışmasını onu önceleyen maddi süreçler olmaksızın başlatamaz. Sosyalist Parti eğer bilimsel düzeyde alınacaksa böyle olabilir ama kurulmasının olabilirliği bile bir ar sorunuysa, toplumsal dönüşümün tarihselliği içinde ele alınmalıdır.

Fikir olarak ortaya atıldığında SP'yi destekleyebilecek bazı unsurlar süreç içinde bir kopuş yaşamışlardır. Önemli bir kesim zaten soğuk kaldığı bu sürece son tabloya herhalde "bir dernekçilik" gözüyle bakmaktadır.

Bu parti adından da alacağı önemli bir misyonu (birlik) üstlenmeye çalışmaktadır. Ama görüldüğü gibi bu işi başarmada son derece yeteneksizdir. Hatta bir paradoks yapılıp Ayrımcı SP denmesi de mümkündür. [illegible]

[illegible]

böyle bir akış gösterdi ki ulaşılan sonuç, belirli düzeylerin dışında bir anlama sahip olduğu savunulan, birleşik olma iddiasında olup, sosyalistlerin önemli bir bölümünü dışarda bırakan bir partileşme oldu. Artık bu olguları da fikirlerimize bağlamak zorundayız.

SP Bağımsız mı?

Legal bir SP'nin olumsal olarak bağımsızlık kazanabileceği söylenebilir, ama kanımca bağımsız olmanın asgari koşulları vardır. Tüm SP'lerin fiili olarak bağımsız olduğunu söylemek mümkün müdür? Buradaki bağımsızlık kavramı burjuva dünyadan bağımsızlık anlamında kullanılıyor.

a) Birimcil ve radikal bir eleştiri hakkı.

b) Teorik dokunulmazlık (En azından fikir suçunun olamayacağının kabulü).

c) Pratik dokunulmazlık [illegible]

[illegible]

SP Demokratik mi?

[illegible]

ne koyduğu tedbir içinde her eğilime demokratik hak tanıyarak gerçekleşebilirdi.

SP Bürokratlaşmayacak mı?

[illegible]

SP İşçi Kitle Partisi Olabilir mi?

[illegible]

SP ve Birlik

[illegible]

[illegible]

SONUÇ

[illegible]

Maraş 24 Aralık 1978

[illegible]

(1) [illegible]
(2) 23 Aralık 1978 Cumhuriyet
(3) 24 Aralık 1978 Cumhuriyet
(4) 27 Aralık 1978 Cumhuriyet

Türkiye'de İnsanın Hiçbir Değeri Yok!

[illegible]

Murat BELGE'nin İki Yazısı Üzerine

SOSYALİZM ve RADİKALLİK

Belge'ye Göre Sosyalizmin Radikalliğini Yitirmesi

Sosyalistler İçin Radikallik

DOĞU PERİNÇEK'İN "DÜZELTME" YAZISI

İlk Adım Dergisi Yazı İşleri Müdürlüğüne;

Derginizin Ağustos/Eylül 1986 tarihli 3. sayısında yeralan yeşilli yazılarda ismimden söz ediliyor. Yapılan yorum, spekülasyon, değerlendirme ve eleştirilere değinmeyeceğim. Ancak maddi gerçekler değiştirilmektedir ki, bunları düzeltmeyi gerekli görüyorum.

Hiçbir kanıt gösterilmeksizin öne sürülen iddialar şunlardır:

1. "TİKP önderliği mahkemelerde şu andaki 'milli devleti savunduklarını' açıklayarak..." (s. 31)

2. "Mamak Askeri Cezaevinde kaldığı dönemde sosyalistler ile birlikte kalmak istemeyen ve bunu mahkemeye verdiği dilekçede 'anarşistlerle bir tutuluyorum. Can güvenliğim tehlikede' diye açıklayan D. Perinçek ve şürekası, sosyalistlerin yerine MHP'yöneticilerini tercih ediyor, daha sonra da bunu kitap olarak yayınlıyordu." (s. 31)

3. "36 tane sahte solu' kamuoyuna açıklayan ihbar eden TİKP önderliği..." (s. 30)

Gerçeklere ve belgelerine gelince:

1. TİKP yöneticileri, mahkemelerde "şu andaki milli devleti savunuyoruz" şeklinde hiçbir yerde açıklama yapmadılar. 1980 öncesinde neyi savundularsa, mahkemelerde de aynı görüşleri açıklamaya devam ettiler. Devletin "dış tehdide karşı" savunduklarını belirttiler. Hiçbir yerde devleti halka karşı savunmadılar ve bunu vurguladılar. Bugün de, iki süper devletten gelen tehdit, müdahale, denetim ve baskıya karşı Türkiye Cumhuriyeti devletinin bağımsızlığını ve egemenliğini korumasından, geliştirmesinden yanayım.

Mahkemelerde, TİKP yöneticileri olarak, sınıf partisi kurmayı, işçi sınıfını ve emekçileri, milli demokratik devrimi, sosyalizmi, sınıfsız toplum amacını, ideolojik düşüncelerimi (Bilimsel Sosyalizm) savunduk. Sorgumun Bilimsel Sosyalizmi savunan bölümünü ekte veriyorum. Buraya yalnız Bilimsel Sosyalizmi savunduğum bölümün ilk cümlesini alıyorum:

"Marks, Lenin, Mao gibi insanlar evrensel bilgi hazinesine önemli katkılarda bulunmuş büyük devrimcilerdir." (s. 175)

Aynı bölümün sonunda ise şunu ifade ettim:

"Felsefi inanç ve düşüncemiz yüzünden cezalandırılacaksak, 15 yıl azdır." (s. 177)

Davanın tutum aşamalarında bu tavrı bırakmadık. Hüküm basın da bu tavrımızı "Perinçek 'Mao'nun fikirlerini benimsiyorum' başlığıyla yayınladı (fotokopiler ekli).

Devlet ve ordu konusunda, İddianame, TİKP'nin devlet ve orduyu parçalama amacında olduğunu belirtiyor ve davayı özellikle Kontrgerilla konusunda yürüttüğümüz mücadeleye dayandırıyordu. Biz ise, Kontrgerilla konusundaki mücadelemizin haklılığını ve "halkın silahlanması ve iç kaynaklara dayanan yurt savunması" programı ilkemizi açıkladık ve savunduk. Ayrıca Türk Devleti ve ordusunu DIŞ TEHDİDE KARŞI savunduğumuzu ısrarla belirttik.

2. Mamak Askeri Cezaevinde kaldığımız ya da kalmadığımız dönemde, ben veya tutuklu arkadaşlarım "sosyalistlerle kalmak istemediğimizi" söyleyen veya 'anarşistlerle bir tutuluyorum. Can güvenliğim tehlikede' yolunda bir dilekçeyi ne mahkemeye ne de başka bir makama vermedik ve sözlü olarak da böyle bir talepte bulunmadık. Mamak'ta A Blok Üçüncü Bölüm hücrelerinde, D Blokta, B Blokta ve E Blokta kaldım. Oralarda nasıl bir tavır aldığımı bütün tutuklular gördü. Onlardan öğrenebilirsiniz. Baskılara hiçbir zaman boyun eğmedim. Bir siyasal partinin genel başkanı olarak, diğer yasal partilerle bazı eğilimleri [illegible] dünya görüşümün ve mücadele anlayışımın gereği olarak, bir siyasal tutuklu olduğum için kabul etmedim ve mücadele ettim. Bu konuda verdiğim dilekçelerde Mamak Askeri Cezaevinde yapılan bütün baskıları ve zorbalıkları ayrıntılı olarak anlattım. Yönetim, tutukluların bir bölümünü "siyasi", diğerlerini "adi" suçlu olarak sınıflandırmıştı. Ben siyasi suçlu olarak, adi suçlu işlemi yapılmasına boyun eğmedim. Diğer devrimci arkadaşlara da aynı yönde mücadele etmelerini önerdim. Biz TİKP yöneticileri olarak siyasal suçlu olduğumuzu kabul ettirdik ve Dil Okulu'na nakledildik. İkinci kez tutuklandığımızda gene aynı mücadeleyi verdik. Siyasal parti yöneticilerinin kaldığı tutukevinde yalnız MHP yöneticileri değil, MSP, CHP yöneticileri, bazı sendikacılar, 50 yaşından büyük tüm tutuklular, TBP'li bir arkadaş, TÖB-DER'li bir arkadaş (50 yaşından büyük olduğu için) ve Ecevit de bulundu. Bunlardan bir kısmının oraya nakledilmesinde yürüttüğümüz mücadelenin etkili olduğunu ilgili arkadaşlar da bilirler. MHP yöneticilerinin tahliyesinden sonra bizleri tekrar "adi suçlu" statüsünde kabul edilen tutukluların yanına götürme denemelerine karşı da mücadele ettik ve kabul ettirdiğimiz "siyasal suçlu" statümüzü savunduk. Herkesin de böyle yapması gerektiği kanısındayım. Dilekçelerimizde Mamak'ta yapılan zulmü anlattık. Dil Okulu'nda da subay tutuklulara işkence yapıldığını duyar duymaz, bazı tutukluların "tekrar Mamak'a gönderilmeleri" gibi uyarı ve ısrarlarına aldırmayarak, işkenceye karşı dilekçe verdim. Verdiğim hiçbir dilekçede, kimseye "anarşist" demedim ve "can güvenliğim yoktur" da demedim.

Hapisanenin hücreler dahil her yerinde solcularla MHP'liler birlikte tutuluyorlardı. Bu nedenle bir [illegible] tutuklu [illegible] MHP'lilerle [illegible] yatmak [illegible] söz konusu olamaz. Bizim istediğimiz, siyasal suçlu, düşünce suçlusu statümüzü mücadele ederek kabul ettirmek olmuştur. Belgeleri ektedir.

3. "36 tane sahte solu kamuoyuna ihbar eden" derken, Aydınlık gazetesinin "Bilinmeyen Sol" dizisini kastediyorsunuz. O zaman da aynı suçlamalar yapıldı. Biz tavrımızı açıklamıştık. Sıfatları doğrudan doğruya halka gösterilen, bazı grupları olarak olan sosyalistleri, devrimcileri (Mücadele) halkın güçleri arasında görmedik. Gene gerekten. O dizi, hiçbir ihbarcı ve gizlenme ifşa etmedi. Herkesi kendi isimlerinde yayınladıklarıyla anlattı. Ordu tarafından bir [illegible] dönemde [illegible] yapılırken, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı yazıdaki Komutanlık 6 Nisan 1979 günlü [illegible] "Bilinmeyen Sol" dizisinin [illegible] [illegible] [illegible] gerçek yüzünü [illegible] [illegible] "Bilinmeyen Sol" diziyle ilgili yazılarını yapılan [illegible] [illegible] Sıkıyönetimin ve devletin [illegible] İlk Adım" yazarları kadar partizanlar [illegible] [illegible] [illegible] Aydınlık ve yayınının gerçek anlamını değerlendirmemiş olabilirler.

Gerçekler bunlardır.

TİKP'nin ve Aydınlıkçıların "marjinal" ve "terör olmuş" bir güç olduğunu söylüyorlar. Bir yandan da her sayınızın bir bölümünü Aydınlık'a hücuma ayırıyorsunuz. Onlara [illegible] sempatizanı olan TİKP, 12 Eylül'den önce yasal sosyalist partiler arasında en [illegible] [illegible] büyük bir güç [illegible] [illegible]. Türkiye sosyalist hareketi içindeki örgüt ve gruplar arasında nicelik ve nitelik yönünden en büyük harekete sahip bir kuvvettir. [illegible] 20 yıldır, her grup kendisiyle başladığın düşünen küçük küçük gruplar ve dergiler gibi geçer. Ama istikrarlı ve kalıcı bir kuvvet olarak Aydınlık devam etmiş ve emekçi halk içinde bir birikim yaratabilmiştir. Aydınlık'ı saldıranlar terör olmuştur. Türkiye sosyalist hareketinin tarihinde, günde ortalama 15 bin satışla üç yıl yayınlanabilmiş ve siler [illegible] bir gazete [illegible] Aydınlık'tır. Sıkıyönetim yasaları kapatana kadar [illegible] 12 Eylül yönetimi çıkardığı [illegible] Aydınlık gibi bir gazetenin bir daha çıkmaması için getirdiğini [illegible] Aydınlık, böylece [illegible] yayınlayan bir gazetedir. Yıllardır O'nun toplumumuzun hiçbir [illegible] [illegible] değil. [illegible] [illegible] devrimci sosyalizme karşı liberal saldırıları göğüsleyen ve buna karşı sürekli yeteneği gösteren Aydınlıkçılar ile [illegible].

[illegible] yazılarınızın bir [illegible] [illegible] [illegible] yayınlanmasını rica ederim. Belgeleri ekli olarak [illegible] [illegible] [illegible].

Doğu Perinçek

Gerekli Bir Açıklama

Doğu Perinçek'in dergimize gönderdiği "düzeltme" yazısını [illegible] yayınlıyoruz. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Sosyalistlerin [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Doğu Perinçek'in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Maddi gerçeklerle [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

14 Aralık parti toplantısında "demokrasi" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

İLK ADIM

Perinçek'ten Bir Belge

25 Ocak 1984

Genelkurmay Başkanlığına,

Dış tehdide, anarşiye ve teröre karşı, milli birlik, iç barış ve demokrasi için mücadele ettiği Mahkemenin Gerekçeli Hükmünde dahi kabul edilmiş olan Türkiye İşçi Köylü Partisi'nin (TİKP) Genel Başkanı olmam nedeniyle onbeş yönetici arkadaşımla birlikte, Mamak Askeri Tutukevi E Blok'ta tutukluyum. Hakkımızda verilen hükmün haksızlığının önümüzdeki aylarda Askeri Yargıtay kararıyla tespit edileceğinden eminiz.

Bir haksızlığın Askeri Yargıtay'da düzeltilmesini beklerken, şimdi yeni bir haksızlıkla karşılaşmak üzere olduğumuzu öğreniyoruz. Siyasal parti yöneticisi statüsündeki tutuklular için bugüne kadar süregelen uygulamaya son verilmesinin düşünüldüğü haberini aldık.

Tutuklu iki MHP yöneticisine Mevki Hastanesinde doktor aydır özel koğuşlar sağlanmaktadır. Bizimle aynı tutukevinde kalan son MHP yöneticisi ise birkaç gün önce tahliye edilmiştir. Bu tahliyeden sonra, bizlerin tarafından yargılanan tutukluların yanına nakledilmemizin düşünülmesi bizleri de ayrı ayrı düşündürmektedir. Çünkü Dil Okulu Tutukevi, geçen yıl yalnız üç MHP yöneticisi için ordular ay mahallen edilmiş ve daha sonra Mamak Askeri Tutukevinde siyasal parti yöneticileri için E Blok açılmıştır. E Blok'tan bugüne kadar bir MHP yöneticisi tahliye olmuştur, iki mevcut ise hastanede tutulmaktadır. Yani, MHP'liler dışındaki biz tutukluların mevcudunda bir değişiklik yoktur.

Bugüne kadarki uygulamanın belli bir partinin yöneticileri için değil, siyasal parti yöneticileri statüsündeki tutuklular için yapıldığı, hukuk ve adalet anlayışının gereğidir.

Sizin tarafsızlık, hukuk ve adalet anlayışınıza başvuruyoruz. Davamız önümüzdeki aylarda Yargıtayda sonuçlanacaktır. Silahlı Kuvvetlerin emrinde bulunan tutukevinden, haksızlığa uğramış yurttaşlar olarak değil, taraflı uygulama görmüş yurttaşlar olarak ve böyle bir sırada ayrılmak istiyoruz.

Üçbuçuk yıldır sürdürülen ve istikrar kazanmış bir uygulamanın değiştirilmesi için hukuki bir neden olmadığı gibi, böyle bir uygulama tarafsızlıkla da bağdaşmamaktadır.

Durumu bilginize sunar, E Blok'ta mevcut statümüzün sürdürülmesini emirlerinize arz ederim.

Saygılarımla

Doğu Perinçek
Askeri Tutukevi E Blok
Mamak/Ankara

Fransa: Öğrencilerin Görkemli Zaferi

Fransa'da öğrencilerin kitleler halinde sokağa dökülmelerine neden olan yasa tasarısı ilk kez gündeme gelmiyordu. Daha önceki hükümetler de benzer tasarıları görüşmüştü. Örneğin sosyalist bakan Chevenement'da aynı yaklaşımın ürünü bir projeyi yürürlüğe sokmayı denemişti. Sosyalistleri devirerek iktidara gelen sağcı hükümetin başbakanı Chirac'ın partisinden (RPR) Devaquet'nin hazırladığı tasarı aslında hükümetin kemer sıkma politikasının bir parçasıydı.

Bu kemer sıkma politikası sadece bazı sosyal hakları geri almaya yönelik değildi. Aynı zamanda bazı demokratik haklara da saldırıyordu. Örneğin yabancılara ve göçmen işçilere karşı ağır saldırılar yöneltilmişti. Sağcı hükümet bu politikaları uygulamaya sokarken de işçi sınıfı tarafından büyük bir direnişle karşılaşmamıştı.

Eğitim sistemini reforme etmeye yönelik Devaquet yasası işte böyle bir ortamda ele alındı. Amaç Fransız eğitim sisteminin ebedi sorununu, hakim sınıfların istemleri doğrultusunda çözmekti. Gerçekten de, öteki Avrupa ülkelerinden farklı olarak Fransa'da üniversiteler ve liseler, pazar ekonomisinin istediği ölçüde "eğitilmiş iş gücü" yetiştirmekten uzaktı. Yapılacak reformla iş piyasasına gerekli işgücü yetiştirilecek, buna bağlı olarak da liselerden üniversiteye geçiş daha zor hale getirilecek, eleme sistemi uygulanacaktı. Kısacası eğitim sistemi tam anlamıyla elitist, seçkinci bir paralı eğitime dönüştürülecekti. Alınan model tabii ki anglo-sakson modeldi.

Yasa tasarısı parlamentoda görüşülmeye başlandığında hükümet,öğrencilerden böylesine büyük bir tepki geleceğini hesaplamamıştı. İlk gösteriler karşısında Milli Eğitim Bakanı Monory tasarının geri çekilmesinin söz konusu olamayacağını bildiriyordu. Ancak öğrenci hareketi birden çığ gibi büyüdü ve bütün ülkede protesto gösterileri yaygınlaştı.

Öğrenciler liselerde, üniversitelerde örgütlenmeye başladılar. Hareketin en önemli özelliklerinden biri öz örgütlenme temelinde, tamamen demokratik nitelikli bir hareket olmasıydı. Hareket tüm siyasi partilerden bağımsız olarak gelişti. Tabanda devrimci gençlik örgütlerinin (daha çok Troçkistlerin) önemli bir etkinliği söz konusuydu. Ancak hareket hiçbir siyasi partinin yörüngesine girmeksizin, çoğulcu niteliğini, demokratik niteliğini sonuna kadar muhafaza etti. Tüm okullarda oluşan öğrenci temsilcilikleri ulusal düzeyde bir *Öğrenci Temsilciliği Konseyi*'nde merkezileşti. Hareket yasa tasarısının tümüyle geri çekilmesini talep ediyor, kısmi düzeltmeleri kabullenmeyeceğini ilan ediyordu. Gösterilerdeki ilk sloganlar bu konuda yoğunlaşmıştı. Ancak hükümeti, başbakan Chirac'ı ve hatta cumhurbaşkanı Mitterand'ı eleştiren sloganlar da atılıyordu.

Hükümet taviz vermemeye niyetli gözüküyordu. Ama 4 Aralık günü yapılan dev gösteri buna gereken cevabı verdi,800 bin öğrenci, veli, öğretmen Paris sokaklarını doldurdular. Bütün gün süren ve Paris sokaklarında 8 km'lik bir kortej oluşturan yürüyüş, Fransız tarihinin en görkemli gösterilerinden biri olacaktı. Öğrencilerin çoğu (ki aralarında 15-16 yaşlarında liseli gençler de büyük bir ağırlık teşkil ediyordu) belki de ilk kez hayatlarında bu tür bir mücadelenin içinde yer aldılar.

Fransız polisi gözdağı vermek için yürüyüşe saldırdı. Provokatörler açıkça polisin himayesi altında ortalığı karıştırmaya çalıştılar. Fransız sağcı basının (özellikle de meşhur Figaro gazetesinin) arayıp da bulamadığı, işe "aşırı uçların karıştığı" iddialarının kanıtları böylece "ortaya çıkmış" oldu! Binlerce öğrenci coplandı. Gece yarılarına kadar süren çatışmalar oldu. Polis himayesindeki faşist gruplar dükkanları yağmalayarak olayı öğrencilerin sırtına yıkmaya çalıştılar. Ama gazeteciler ve televizyon ekipleri durumu saptadılar. Hatta grupların bir kısmının Paris belediye binasında (Paris belediye başkanı, aynı zamanda başbakan olan Chirac'tır) yuvalandığı tespit edildi.

Ertesi sabah alınan bir haber olayın tüm akışını değiştirdi ve göstericilerin kararlılığını artırdı: Malik Ussekin adlı Cezayir kökenli bir öğrenci polis tarafından dövülerek öldürülmüştü. Olay tüm ülkede nefretle karşılandı. Sistematik bir şekilde tırmandırılmak istenen ırkçı kampanyalara karşı en duyarlı kesim olan gençlik, polisin bu cinayetine kayıtsız kalamazdı. Polisin baskısına ve ırkçılığa karşı talepler de ilk taleplere eklendi ve hareket daha da yaygınlaştı. Hem demokratik haklar, hem de göçmen emekçilerin hakları tehdit ediliyordu. Öğrenciler, tekrar dev bir protesto yürüyüşü düzenleyeceklerini ilan ettiler. Bu durum karşısında önceleri sessiz kalan bazı çevreler, özellikle de sendikal hareket, kıpırdanmak zorunda kaldı. CGT sendikası en kararlı tavır alan sendika oldu. Öğrencilerin yürüyüşüne katılacağını ilan etti ve yürüyüş günü 1 saatlik iş bırakma eylemi çağrısında bulundu. Bu gelişmeler hükümeti geri adım atmaya yöneltiyordu. Gericiliği ve zorbalığıyla ün yapan İçişleri Bakanı Pasqua boy hedefi haline geliyordu. Pasqua ise polisin terörünün normal olduğunu savunuyor, olayların sorumluluğunu "kökü dışarda, her milletten provakotörlerin oyununa gelen" öğrencilere yüklüyordu.

Bu gelişmeler karşısında sosyalist cumhurbaşkanı Mitterand da nihayet suskunluğunu bozdu. Olayların sağcı hükümeti iyice köşeye sıkıştırması üzerine öğrencileri desteklediğini açıkladı. O güne kadar sesini çıkarmayan, bir hafta öncesine kadar yabancılara karşı daha da kısıtlayıcı önlemler getiren ırkçı yasalara karşı pek de mücadele etmeyen Sosyalist Parti'nin milletvekilleri de öğrencileri desteklediklerini bildirdiler.

Chirac yasasını geri çekmek zorunda kaldı. Devaquet istifa etti. Öğrenciler yine de yürüyüşleri gerçekleştirdiler. Hem zaferlerini kutladılar hem de Malik'i andılar. 10 Aralık'taki ikinci yürüyüş de ilki kadar görkemliydi. Sloganlar artık sadece öğrenci sorunları ile ilgili değil, demokratik hakların korunması için, ırkçılığa karşı, hükümetin kemer sıkma politikalarını eleştiren sloganlar da atılıyordu. İşçilerin de katılmasıyla yürüyüş daha güçlü bir hareket oluşturdu.

Son öğrenci radikalleşmesi ister istemez 1968 öğrenci olaylarını hatırlattı ve tartışmaya soktu. Bazı çevreler bunu fırsat bilip öğrencilerin yine "gizli güçler tarafından, aşırı akımlar tarafından" aldatıldığı temasını işlemeye başladılar. Diğer bazı çevreler ise, örneğin sosyal demokratlar hareketin "apolitik" yönünü vurgulamaya çalışıp olayın boyutlarını hasıraltı etmeye çabaladılar.

Olayın 68'den farklı olduğu açık. Ancak bunun niteliğini iyi vurgulamak gerek. Gençlerin kendileri de 68 benzetmesini reddediyor. Çünkü herşeyden önce bu kez hareket zaferle sonçlandı. 68'de gençler bilinçli bir şekilde alternatifler üzerinde tartışıyorlardı. Önlerinde bir dizi "pozitif model" vardı (Vietnam devrimi, Çin kültür devrimi, Küba deneyi, Prag baharı, vs.) Bu kez ise gençlik yine kapitalist toplumun iğrençliklerini reddediyor. Alternatif arıyor. Ama artık önünde pozitif bir model yok. Aksine... Bu nedenle henüz bütünsel bir alternatif üretebilmiş değiller. Mevcut siyasi güçler ise gençleri fazlasıyla hayal kırıklığına uğratmış durumda. "Apolitiklik" buradan kaynaklanıyor.

Özde ise hareket hiç de "apolitik" değil. Hatta bu kez 68'den farklı olarak öğrenciler taleplerini daha da somut bir biçimde ifade ediyorlar. Toplumun diğer muhalif güçleriyle birleşebiliyorlar. Gençlik sadece "akademik sorunları" için mücadele etmiyor. Sorunların bizzat toplumun yapısından kaynaklandığının bilincinde olarak mücadelelerini hükümetin kemer sıkma politikalarına karşı, ırkçılığa, savaşa, sömürüye karşı yöneltiyorlar. Gençlik artık çözümün diğer toplumsal muhalefet güçleriyle ortak mücadeleden geçtiğinin bilincinde.

POLONYA

Muhalefette Yeni Adımlar

Solidarnosc'un bunalımı ve yönetim aleyhtarı kitle hareketinin görece gerilemesiyle birlikte Polonya'da muhalefet varlığını sürdürüyor. Kuruluşunun birinci yıldönümünde, Mayıs 1986'da, İşçi Muhalefeti İttifakı (POR), kendini ve tutumunu netleştirmek üzere adını İşçi Muhalefeti İttifakı-Dayanışma (POR-S) olarak değiştirdi. Aynı ayda POR-S'nin insiyatifiyle Özyönetimli Cumhuriyetin İşçi Partisi (RPRS) adıyla bir parti girişimi başlatıldı ve bu amaçla RPRS'nin Geçici Örgütlenme Komitesi'nce *Zryw* (Kalkış) adlı bir gazete yayınlandı.

Partinin taslak politik-ideolojik bildirgesinde şu görüşlere yer veriliyor:

- Polonya'nın iktisadi ve politik bakımdan bağımsız, egemen bir ülkeye dönüştürülmesi,
- Sosyalist sistemin tarihsel olarak kurulmuş temelleri ve ilkelerinin tanındığı ve Doğu'da bürokratik diktatörlük sistemlerin toplumsal sömürüsüne karşı çıkılması,
- Kremlin bürokrasisince çarpıtılıp aşağılanan sosyalizmin ilkelerinin eksiksiz gerçekleştirilmesi (bunlar arasında toplumun egemenlik hakkı, işçilerin üretim araçlarına ulaşma hakkı, köylülerin topraklarına ulaşma hakkı, halkın bağımsız düşünce ve yaratıcılık hakkı sayılabilir.)
- Hem bürokratik totaliterliğin anti-sosyal sisteminin, hem de emperyalizmin sahte parlamenter anti-demokratik rejiminin reddedilmesi,
- Özyönetime dayalı bir demokrasiden, halkın iktidarından, toplumun hem demokratik özyönetim kurumları çerçevesinde hem de politik demokrasi sistemi içinde kendisi için karar vermesinden yana olunması.

İRLANDA

Sinn Fein İçin Tarihsel Bir Dönemeç

İrlanda Cumhuriyetçi Ordusu (IRA) ile siyasi bakımdan ilişkili olan İrlanda politik yaşamındaki başlıca devrimci akım olan Sinn Fein, 2-3 Kasım 1986 tarihlerindeki Ard Fheis'da (konferansta), yeni sömürgeci İrlanda Parlamentosunda (ail) yer almama politikasından vazgeçmeyi kararlaştırdı. Bunun için üçte iki çoğunluk gerekiyordu ve 628 delegenin 429'u bu yönde oy kullandı. Bu değişikliğe karşı olan eski başkan Ruari O Bradaigh 30 kişilik bir grupla başbaşa kaldı ve oylamadan sonra Cumhuriyetçi Sinn Fein'i kurmak üzere kongreyi terk etti.

Kongreye hitaben yaptığı konuşmada, başkan Gerry Adams, bu tavır değişikliğini şöyle açıklıyordu: "Katılımı yekten reddetmemeliyiz. Ancak böyle bir reddin de gerekli olabileceğini hep gündemde tutmalıyız. Bu, nesnel gerçekliğe ve zamanın koşullarına bağlıdır. Bu gerçek kavranmalıdır. Bizim geçmişimizin komplocu ve baskıcı niteliği, "politika ve politikacılar"dan nefret edişimiz ve "politika"nın özünde yoz olduğu yolundaki inancımız dikkate alındığında, birçoklarımız için bunun kabulü zordur. Ama bu bir kez kavrandı mıydı, belli bir mantıkla herşey yerli yerine oturur, özellikle de mücadelemizi halkın anlayışı düzeyinde geliştirmemiz gerektiği anlaşılır hale gelir."

İNGİLTERE

İşçi Partisi'nde Sağın Zaferi ve Yeni Bir Muhalefet

Ekim ayının ilk haftasında İngiliz İşçi Partisi (LP) Kongresinde parti önderi Neil Kinnock'un desteklediği sağ kanat politikaların hemen hepsi kabul edildi. Kinnock Kongreyi bir seçim öncesi gövde gösterisine dönüştürmeyi başardı.

Madenciler sendikası (NUM) başkanı Arthur Scargill'in sunduğu nükleer santralların kaldırılmasına ilişkin önerge kabul edilmekle birlikte seçim bildirgesine alınmak için gerekli üçte iki çoğunluğu kılpayı kaçırdı.

Sağın zaferine karşın parti içinde ortak bir gündem ve örgütsel biçim oluşturmaya aday yeni bir sol kanadın oluşumuna da tanık olundu.

Parti Kongresinde yaptığı konuşmada "Partimizde öyleleri var ki, hareketimizde öyleleri var ki uzlaşma/mutabakat olsun istiyorlar. Bakın, ben sosyalizme inanıyorum, uzlaşma/mutabakata değil" diyen Arthur Scragill şöyle devam ediyordu: "Nikaragua'da emekçiler uzlaşma/mutabakat olsun diye bekleselerdi, asla zafere ulaşamazlardı. Vietnam halkı uzlaşma/mutabakat olsun diye bekleseydi, bu bir işe yaramazdı. Onlar sınıflarının ilerlemesi için devrimci politikalar uyguladılar. Hareketimizin bu temel dersi almasının, yani İngiltere'de zafere ulaşacak olanın sosyalist politikalar olduğu temel ilkesini anlamasının zamanı gelmiştir."

Güney Afrika'da Irkçı Rejim Sallanıyor

(5. sayfadan devam)

Apartheid

Modern Güney Afrika tarihi ilk ayırımcı dönem ve Apartheid dönemi diye ikiye ayrılır.

Apartheid, biçimsel değişiklikler olsa bile, ilk ayırımcılığı politikasını devam ettiriyordu. Biçimsel değişiklik, siyah halkı (yani rezerv ekonomisini oluşturan bölgeleri) kısmen "bağımsızlık" verilmesiydi. [illegible] "ayrı gelişme" [illegible] "Ayrı gelişme" İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra "Bantustan" adıyla bilinen bölgelerin "bağımsızlığı" [illegible]. Bu bölgeler kabile düşüncesini olduğu verilerek "Bağımsız hiyerarşisi" yeni geleneksel kabile hiyerarşisi oluşturuyordu. Burada amaç ülke içindeki işgücünü şehirlere akışını kontrol altına almak, göçmen işgücünün şehirlerdeki toplumsal mücadeleden kurtulmak ya da minimal [illegible]. Çünkü Güney Afrika'da kapitalizmin başarısı tamamıyla ülke içindeki göçmen işgücü üzerine kurulmuştu. Göçmen işçiler en fazla bir yıllık süre için beyazların bölgelerinde kalabiliyorlardı. 1957'den itibaren kontrol sistemi Güney Afrika'da sistemli bir şekilde işlemeye başlamıştı. Önceden olduğu gibi siyah işgücü, iş bulabilmek için şehirlere akın etmiyordu. İş bulma büroları tüm rezerv bölgelerinde kuruluyor. İşgücü ise (yani siyah yerli halk) [illegible] [illegible] 1953'ten beri [illegible] [illegible] siyah halkın yaklaşık üçte biri bu bölgede yaşamaktadır. İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana rezerv bölgelerinde hiçbir önemli yatırım gerçekleşmemiştir. Kuşkusuz, geleneksel ilişkilerin çözülmesiyle şehirlere göçler ve işsizler ordusunun ortaya çıkmasından korkulmuştur. Bugün yerli halkın mevcut rejime karşı oluşturduğu toplumsal patlamanın potansiyeli de burada yatmaktadır. Son 10 yılda şehirlerden rezerv bölgelerine sürgün gönderilen siyah halkın sayısı bir milyonu aşmıştır ve ırkçı rejimin yaptığı tek şey, baskı tedbirlerini artırmaktır.

Rejimin ordusunun yarıdan fazlası beyazların yaşadığı bölgeleri en kısa sürede güvenlik kuşatmasına alabilecek şekilde örgütlenmiştir.

Güney Afrika Mucizesi

1960'tan sonra büyüme hızı açısından Güney Afrika'yı geçebilen tek ülke Japonya'dır. Mevcut sermayenin yarısını (başta ABD sermayesi olmak üzere) yabancı sermaye oluşturuyor. ABD ve Batı Avrupa ülkeleri silah sanayileri hammadde açısından hemen hemen tümüyle G. Afrika'ya bağlı durumdadır. Çünkü Güney Afrika dışında bunun ihtiyacına cevap verme potansiyeline sahip tek ülke Sovyetler Birliği'dir.

Güney Afrika "mucizesi"nin bir yönü de ordusunun gücü. Gelişkin bir silah sanayii ile de desteklenen ordu, tüm komşuları için bir tehdit kaynağı oluşturuyor. Örneğin komşusu Namibya tamamıyla Güney Afrika'nın işgali altında [illegible]. Bu ülkedeki önemli sayılabilecek bir ulusal kurtuluş hareketinin varlığı Güney Afrika rejimi için tehlike oluşturmaktadır. Angola, 1975'ten bu yana tamamıyla Güney Afrika'nın yıkıcı etkisine açık. Mozambik ise, Güney Afrika'da ANC militanlarını barındırmayacağı yolunda anlaşma yapmak zorunda kalmıştır.

Güney Afrika "mucizesi"nin öteki yüzü de, 98 ırkçı yasa, 90 günü aşan gözaltına alınma süresi, hiç yargılanmadan 180 gün [illegible]

lik tutukluluk süresi, tüm ülkede terör estiren gizli örgütler, mecburi anti-komünist yasalardır. Güney Afrika Cumhuriyeti, arkasında yaşayan her beş siyahtan birinin bir yıl [illegible] kaldığı Güney Afrika'dır.

Irkçı Rejime Karşı Tarihsel Mücadele

Boer ve İngiliz sömürgecilerine karşı yerli halkın verdiği mücadele 1906'ları kadar sürdü ve yenilgiyle sonuçlandı. Bu mücadele zaman zaman silahlı şekilde sürdü ve çoğunlukla da geleneksel kabile önderliğinde oluştu. Ürettiği bilinç ulusal bir bilinç olmanın ötesinde "siyah halk olma" bilinci olarak [illegible].

ANC (African National Congress / Afrika Ulusal Kongresi) 1912'de kuruldu. Kurucuları o dönemde orta sınıflardan gelen doktor, avukat ve rahiplerdi. Siyahlar, halk olarak kabul edilmeye ve ulusalcı eğilim gösteriyordu. Özellikle liberallerle ittifak kurmanın yollarını aramaktaydılar. Önderlerin siyah halka yönelik tavrı, ekonomik karışmış bir ulusalcılıktı.

Afrika işçi hareketi esas olarak 1920'den itibaren kendini gösterir. Bu dönem, sayısı 40 bine kadar varan katılımlarla grevler yapıldığı bir dönemdir. Bu dönem öncesinde sendikal hareket beyaz işçilerle sınırlıydı. Bu hareket, siyah işçi hareketini asla bir müttefik olarak [illegible] [illegible] sendikal hareket 1928 yıllarında 20 binlik katılıma kadar yükseldi. Polis baskısına rağmen, siyah sendikal hareketin politik önderlikten ve net taleplerden yoksun oluşu, hareketin dağılmasında etkin bir rol oynadı.

Siyah sendikal hareketin güçlü bir sendikal harekete dönüşmesindeki engellerden biri de üyelerinin çoğunluğunun geleneksel tarım ekonomisinde çalışan tarım işçileri oluşlarıydı. 1956 yılı sendikal hareketin en politik olduğu dönemdir. Sendikalı ve sendikasız siyah işçi hareketi bu yılda kendilerine rejim tarafından zorunlu pasaport uygulamasına (pass) karşı büyük bir grev gerçekleştirdiler.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki sendikal hareket, yasaklanana kadar, ANC'nin etkisinde gelişti. 1960 yılında ANC yasaklanırken 1954'te oluşan SACTU sendikası da birlikte kapatıldı. 1960'lı yıllardaki baskılar uzun bir dönem hareketin felç olmasına ve demoralize olmasına neden oldu. Ancak 1978-1979 arasında sendikal hareketin tekrar canlandığı görüldü. Bu dönem bağımsız bir sendikal hareketin oluşturulması yönünde tartışmaların yaşandığı yıllar oldu. 1985 Kasımında tüm sendikal hareketin delegelerinin katıldığı bir kongreyle bağımsız COSATU sendikası kuruldu.

COSATU kendini, programatik olarak, tüm beyaz işçilere açık olan ve Güney Afrika toplumunu çok ırklı bir toplum olarak kabul eden örgütlenmeci bağımsız bir sendikal hareket olarak tanımlıyor. [illegible] ırkçı rejimin yıkılması olarak belirliyor ve bu alanda tüm örgütlerin ortak mücadele vermesiyle yürüyeceğini söylüyor. ANC'nin bağımsız sendikal hareket içinde ağırlığı söz konusu. Bununla birlikte sendikal hareketi ANC'nin yan örgütü olarak da görmek mümkün değil. COSATU her geçen gün sanayi işçileri içinde örgütlü. Rejimin korkusunun en önemli hedefi de bu. COSATU'nun önemli sefere geçişi 1986 1 Mayısında belli oldu. Bir milyondan fazla işçi grev yaptı.

Mücadelenin Seyir Defteri

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra 1960'da ANC'nin yasaklanmasına kadar varan yolda toplumsal muhalefetin rejime karşı önemli dönemleri oldu.

— 1950'de, ülkede her türlü toplumsal muhalefeti komünist eylem olarak suçlayan yasaya karşı verilen mücadele.

— 1952'de, tüm ırkçı yasalara karşı kampanya. Bu eylemler 1960 yılına kadar çeşitli biçimlerinde devam etti.

— 1955'te, ANC'yi oluşturan örgütlere her defasında hareket noktası oluşturan Özgürlük Anlaşması metninin açıklanması.

— 1960'da, köylülerin kabile şeflerine karşı verdikleri silahlı mücadele ve ülke içinde pasaport zorunluluğuna karşı yapılan grev eylemleri.

— 1961'de ANC tarafından silahlı mücadele başlatıldı.

— 1963'te ANC'nin [illegible] [illegible]

ANC'nin sürgün dönemi, sonuçların denlemini tartıştığı bir dönem oldu. Silahlı mücadele deneyimi ANC'nin ve önde politik akımların (özellikle Komünist Parti'nin) ülkedeki toplumsal muhalefetle gerektiği gibi organik bir ilişki olmadığını da ortaya koydu. Verilen silahlı mücadele Güney Afrika'daki ulusal kurtuluş hareketlerinden esinlenmekten çok, Fokocu bir gerilla hareketiydi. ANC bununla rejimin ekonomik istikrarını sarsmayı amaçladı. Rodezya, Zimbabve, Mozambik gibi yakın döneme kadar Portekiz ya da İngiliz sömürgesi olup da, bağımsızlıklarını kazanmış ülkelerden hareket ederek silahlı eylemlerini sürdürmeye çalıştı. Ne var ki, Güney Afrika, gerektiğinde komşuları olan bu ülkelere saldırıp ANC'yi bu destekten mahrum edebiliyordu.

1976'da 100 kişinin ölümüyle sonuçlanan SOWETO'daki öğrenci ayaklanması, ANC'nin de belirttiği gibi, "tümüyle sürpriz" oldu. SOWETO isyanı Güney Afrika'da Apartheid rejimine karşı toplumsal muhalefetin tüm kesimlerini ortaya çıkardı. 1976'da siyah öğrencilere konulan "Afrikaan" dili zorunluluğu SOWETO olaylarına neden oldu. Böylece var olan işçi hareketine gençlik hareketi de katılmış oldu.

ANC'ye göre kapitalist sömürü, ırkçı rejim tarafından, ırk ayrımı temelinde yapılıyor. Temel çelişki de ırkçı beyaz toplumu siyah ulus arasında. Beyaz ve melez işçilerin mücadeleye katılmaları ilk etapta gerekli bir aşama olarak değerlendirilmiyor. Oysa ülkede "beyaz" işçilerle "siyah" işçiler arasında toplumsal bir farklılık olmasına ve bu "beyaz işçi aristokrasisi" olmasına rağmen kapitalist sömürü her iki kesim için de geçerli. Toplam işçi sayısının % 10'nu siyahlar oluşturur. Yani, ırkçı rejimin yıkılışı işçi sınıfının bu iki kesiminin organik gücüne de bağlı.

ANC ırkçı Apartheid rejiminin yerine [illegible]

— Toplumun çeşitli etkenlerini [illegible] [illegible] ırk ayırımının [illegible]

— Ülke [illegible]

— [illegible]

— Genel [illegible]

— Bağımsız bir ulusal dış politika [illegible]

— Tüm [illegible]

— Demokratik [illegible]

Kuşkusuz burada [illegible]

[illegible]

1986'da Soweto ayaklanmasının (1976) [illegible] toplumsal muhalefet [illegible] [illegible] daha güvenli. Ünvaç kanıtı en [illegible] ırkçı rejim bu durumu [illegible] [illegible] "liberal" programı [illegible] ırkçı rejim tüm [illegible] [illegible] Rejimin [illegible] (ABD, İngiltere, Almanya) Güney Afrika'ya karşı [illegible] [illegible] ABD [illegible] [illegible] "liberal" [illegible] [illegible] Irkçı rejimin [illegible] [illegible] bu da ırkçı rejim için gerekçe [illegible] Güney Afrika'da gelecek, siyah [illegible] halka aittir!